

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Cercul de fier?

— O părere individuală.* —

Viena, 7 Februarie.

Prin războiul din Balcani s'a sdruncinat multe interese ale statelor vecine și chiar ale celor mai îndepărtate de teatrul războiului, s'a schimbat echilibrul dintre puterile europene, căci Turcia, prietina, și oarecum, aliata Triplicei dispăre de pe harta Europei, dar mai ales s'a trezit neîncrederea și bănuiala între cele două mari grupări politice, cari conduc destinele politice din Europa. Prin războiul acesta monarhiei habsburgice, dar și Rusiei, li-s'a tăiat calea spre Salonic, respective spre Constantinopol, căci aliații balcanici, cari ea și Turcia, au știut să profite de rivalitatea dintre Triplice și Tripla înțelegere, s'au emancipat de sub tutela Europei și au formulat cunoscuta deviză „Balcanul al Balcanicilor” care deviză va deveni cu timpul un fel de Monroe doctrin împotriva oricărui amestec al Europei în afacerea statelor balcanice.

Războiul de față este o adevărată revoluție în orientarea viitoare a politicii europene. De-acu înainte, împreună cu status quo în Balcani, va fi înmormântat și celebrul *Drang nach Osten* al germanismului, de-acu înainte România ca stat balcanic, legat cu Balcanii prin Dobrogea, trece pe planul al doilea în privința prestigiului ei politic și militar, și tot prin războiul acesta se creiază o nouă grupare politică, Alianța balcanică, o nouă forță ce va număra la vre-o 20 milioane de suflete și de care va trebui să se ție seamă în concertul european. Dela atașarea acestei forțe la una din cele două mari grupări politice din Europa va atârna și existența sau periclitarea echilibrului european. De aci înainte dela acest război balcanic, care este o adevărată piatră de hotar în istoria universală, se vor crea noi sfere de interese, se vor deschide noi deuseuri pentru comerțul internațional, se vor sdrunica prieteniile și alianțele de până acum dintre marile puteri, cu un cuvânt se va premeni fața întregii Europe.

Că nu mai există între marile puteri aceeași armonie de vederi și de acțiune ca mai înainte a dovedit-o lamentabila conferință de pace dela Londra care n'a avut nici un rezultat satisfăcător. Mâna de fier a sorții și a împrejurărilor fatale, create prin războiul actual, a unit mâinile dușmanilor și a despărțit pe cele ale prietenilor vechi. Un moment am avut impresia că Europa se află într'o mare zăpăceală, dar încetul pe încetul au început a se lămurii cărări nouă pentru statele europene, căutând fiecare din ele să tragă

*) Cu toate că redacția își face rezervele convenite în ce privește unele afirmații din acest articol, îl dăm totuși la acest loc — pentru noutatea semnalărilor ce conține.

cel mai mare profit din conflictul de interese ce l-a provocat războiul balcanic. Ministrul român de interne, dl Take Ionescu, întors dela Londra, a declarat pretutindeni că a rămas surprins de deosebita armonie de vederi ce există în prezent între Anglia și Germania, dar împreună cu dl Take Ionescu va rămâne desigur și mai surprinsă întreaga diplomatie de apropierea prietenească ce se va infiripa între Rusia și monarhia habsburgică în urma scrisorii împăratului Francisc Iosif I. către Țarul moscovit. Du unde până nu de mult lumea credea că ambele imperii se vor încăiera dintr'un moment într'altul, astăzi memorabilul autograf al împăratului Francisc Iosif I. va pregăti poate calea pentru o alianță austro-rusă, care va fi desigur un fel de Alianță Sfântă.

Să ne explicăm. Și Rusia și Austro-Ungaria nu sunt niște state naționale, ci niște alcătuirii poliglote, cari trebuie să-și orienteze politica lor externă după politica lor internă. Și Rusia și Austro-Ungaria sunt — judecând după majoritatea populațiunii lor — cele mai mari state slave, cari trebuie să țină cont de suflul de înviore, de trezirea națională ce a trecut printre șirurile Slavilor în urma victoriilor strălucite ale fraților lor din Balcani. Și Rusia și Austro-Ungaria, dacă vrea să nu îndure soarta Turciei poliglote, trebuie să se sprijinească reciproc, căci în cazul acesta interesele lor sunt comune. Se repetă deci anul 1849 când Rusia a sprijinit monarhia habsburgică cu putere armată, pentru ca mișcarea de redășeptare națională din Austria să nu treacă și în imperiul moscovit, se repetă sistemul Sfintei Alianțe, care, după înfrângerea lui Napoleon, a fost creată de cei cointeresați împotriva usurpătorilor.

Usurpatorii în cazul de față ar fi în Rusia Polonii și Rutenii, iar în Austro-Ungaria în prima linie Slavii din sudul monarhiei habsburgice. Iată deci că în acest punct atât de delicat, este menținerea Slavilor supuși în cadrele statului rusesc și habsburgic, cele două mari puteri antagoniste încep să se înțeleagă de minune. Pentru Rusia d. e. crearea unui stat Ucrain ar însemna excluderea Rusiei dela accesul spre Marea-neagră, iar pentru Austro-Ungaria independența Slavilor din sudul monarhiei ar însemna excluderea acesteia dela Marea-adriatică. Aceste fapte ar însemna însă pentru ambele imperii înăbușirea lor totală. De aici rezultă însă pentru ambele imperii necesitatea imperioasă a unei apropieri, a unei asigurări reciproce pentru orice surpriză neplăcută. Interesele dinastiilor vor prima din nou asupra intereselor naționale sau de rasă.

Austro-Ungaria, ținând între altele, seamă de împrejurările indicate mai sus, n'a voit

să jignească sentimentele slavilor ei și n'a interzis în Sârbia cu forța armată. Măsurile ei militare n'au avut deci un caracter ofensiv, ci pur și simplu un caracter de precauțiune pentru menținerea ordinii interne la granița sudică. De sigur că autograful împăratului Francisc Iosif I. către Țarul Nicolae va explica și motivul acestor măsuri militare. De sigur că la o eventuală apropiere între Rusia și Austro-Ungaria se va asocia și Franța. Contra acestei noi grupări se va forma atunci o nouă grupare între Anglia, Germania și Italia cea șovăitoare și nesigură. Pentru această ipoteză vorbește și faptul că Franța, împreună cu Rusia vrea să-și însușească mari teritorii din imperiul turcesc în descompunere, una în Siria, iar alta în Armenia și Persia, ceea ce nu-i convine nici Germaniei nici Angliei.

Acestor trei state naționale: Anglia, Germania și Italia, le stau în față două state poliglote, două state *bolnave*, Rusia și Austro-Ungaria împreună cu Franța, care mereu visează mult dorita revanșă. Ce se va întâmpla însă cu celelalte state mai mici? Ce se va întâmpla cu alianța balcanică? Locul acesteia este desigur alături de cele două state în majoritate slave, și aceste sunt Rusia și monarhia noastră. Pentru faptul acesta vorbesc condițiunile geografice, vorbește tradiționala politică rusofilă a statelor balcanice și ajutorul ascuns din partea Rusiei în războiul actual.

Ce se va întâmpla însă cu România? Ea este momentan *complet izolată din toate părțile*: despre nord, despre vest și despre sud. Considerând premisele amintite ne putem explica acum și imposibilitatea României de a trage vr'un folos din războiul balcanic. Ne explicăm acum de ce monarhia habsburgică n'a putut s'o sprigine pe România în mod efectiv la Sofia și de ce a spriginit-o într'un mod așa de calduros pe Bulgaria, după cum s'a exprimat Dr. Danef în „Neue Freie Presse” din 5 Februarie. În fața unei înțelegeri între Rusia, Austro-Ungaria și Bulgaria resp. alianța balcanică, ori ce pas îndrăzneț al României ar fi însemnat pentru dânsa prefacerea ei într'o guvernare rusească. De aici rezultă șovăielile României, de aici rezultă și durerosul ei sbucium în cușca de fier ce i-a creat-o războiul balcanic. Chestiunea regulării de graniță în sudul Dobrogei românești este o chestiune de viață și de moarte pentru România și de aceea ea era hotărâtă să iee cu armele ceea ce i se cuvinea drept răsplată pentru neutralitatea ei, dar s'a lovit de *cercul de fier* din jurul trupului ei. Ea va fi silită să se resigneze.

Lucrul acesta era și natural să se întâmple. Statul românesc trebuie să se gândească

și la desrobirea independenței culturale a Românilor din Austro-Ungaria, a Românilor din Rusia și la celor din Balcani, căci neamul nostru, ca și cel polon e sfâșiat în mai multe părți.

Vecinii României se tem însă de o deștep-tare culturală și națională a Românilor cari sunt afară de granițele României, și de aceea au hotărât izolarea totală a acesteia. În fața acestei dureroase realități România va fi silită să-și modereze pretențiile ei față de Bulgaria și va trebui să se atașeze alianței balcanice sau să intre în viitoarea confederație a statelor unite din *Marea-Austrie*: tertium non datur.

Serisoarea împăratului Francisc Iosif I. a spulberat de sigur și ultima scânteie de speranță a celor ce credeau într'un eventual războiu austro-rus și prin urmare și în liberarea Basarabiei românești. Viitorul ne va arăta dacă presupusul cerc de fier din jurul României este o realitate sau o ipoteză trecătoare. Iată de ce semnificativele cuvinte ale lui Mahmud Șefket Pașa că României îi va părea rău că n'a sprijinit-o cu armată pe Turcia la începutul războiului balcanic, par să fie o profecție din cele mai dureroase pentru noi Români.

De-ar da Dumnezeu ca ea să nu se împlinească niciodată.

Universitatea italiană să fie la Triest. În ședința de ieri a comisiei financiare a Reichsratului austriac s'a continuat discuția înființării universității italiene. În numele socialiștilor deputatul *Ellenbogen* a declarat, că partizanii săi vor vota pentru așezarea universității la Triest. În numele clubului dalmatin deputatul *Tresici-Pavicici* a declarat că croații și în genere slavii dela sud nu vor să complice chestiunea unei universități italiene cu chestiunea facultății italiene, pentru că nu vor să facă impresia, că ar dori să obstrueze în potruiva facultății italiene. — Deputatul *Massaryk* a stăruit ca facultatea italiană să se înființeze la Triest. Găsește că nu numai pretențiile referitoare la crearea unei universități italiene, ci și cele cu privire la înființarea unei universități rutene și a unei uni-

versității sudslave, sunt deopotrivă de legitime. Discuția se va continua Joi, săptămâna viitoare.

Audiența primului ministru. Se anunță din Budapesta: Primul ministru dl. L. Lukács a plecat cu acceleratul dela amiază la Viena. Șeful consiliului va fi primit mâine în audiență la monarhul. Se spune că cu această ocaziune se va lua o hotărâre în ce privește persoana viitorului primar al Budapestei.

Contele Tisza apărându-și fătul. În „Az Ujság” de ieri contele Ștefan Tisza ia într'un prim articol apărarea proiectului electoral al guvernului. Se știe că autorul spiritual al acestui hâdos proiect e chiar el, și totuși articolul n'a avut nici un ecou serios nici chiar în presa guvernamentală. Sunt însărate în articol cunoscutele fraze stereotipe ale megalomanului conte și e adusă la tarabă înc'odată ideologia cunoscută cu tot atât de cunoscutele „argumente” despre supremația elementului maghiar și despre pericolul spectrului roșu al democrației. E deci vechea flășnetă și în concluzia articolului, în care contele se declară gata să se plece în fața argumentelor contrare „serioase”. Dar cine ar mai risca să toace la urechi atât de surde?

Noul secretar general al ministerului de instrucție. Monitorul oficial de azi publică numirea dlui *Iankovich Bela*, fost vicepreședinte al camerei deputaților, de secretar general (de stat) al ministerului de culte și instrucție.

Cum să organizăm viitorul sport al studențimii române*).

— Conferință citită la societatea Petru Maior —

Dorul de a trăi și noi studenții români o viață sportivă, a produs o mișcare vie între noi, ce tinde cu pași repezi spre înfăptuirea acestui dor. Pentru ca energiile ce par a se ivi ici-colo

*) Publicăm acest articol (promis în numărul nostru de ieri) fiindcă exprimă vederile tuturor cari s'au gândit la modul de intrupare a unei activități sportive și fiindcă după acest model s'ar putea organiza și mișcările sportive din centrele noastre mai însemnate. Societatea „Petru Maior” — dupăcum s'a putut citi în corespondența ce-am publicat ieri — a hotărât în sensul acestui articol.

Un fenomen de iarnă, la munte*).

S' desfășurat pe Valea Lazurilor, în 16 Ianuarie n. Comuna Lazuri, se află în partea de răsărit a comitatului Arad, la deschizătura unei adâncături în munții Bihorului.

În preajma amiezii, mă face atent un zumzet înăbușit, fâșeitor, dinspre vale. (Pe aici noțiunea „văii”, se confundă cu a „părului”). Cum locuința mea este situată aproape de țăr-mul torentului, sunt prea obicinuit cu bolborosirile lui veșnice. Puțină pauză de mai aduce câte odată crivățul, care într'o noapte îi încheagă până în petriș vârtejurile spumoase. De data asta însă, părul avea alte nuanțări de sonori în murmurul său agitat. Mai aspre, dar nedeslușite: incolore. Alergând la fața locului, aflu, că valea noastră înghețată os mai nainte, are acum înfățișarea puhoaielor de primăvară. Sloi, fărâmituri de ghiată, plutesc pe suprafața valurilor turburi. Pe la cotituri, se îmbulzesc

*) Am văzut cum reviste mari germane, publică în expuneri bogate, însoțite de ilustrațiuni luxoase și cele mai neînsemnate fenomene din Alpi. Se vor fi cheltuit, poate, și bani românești prin Elveția, de cătră aceia chiar, cari nu cunosc frumusețile munților noștri. N'am cunoștința, ca vre-un român să fi făcut pe aici studii, fie de orice natură. A fost însă pe două rânduri savantul filolog dl Weigand, prof. la universitatea din Lipsa — pe jos en sacul pe spate.

deodată, se înfoaie înălțându-se pe un moment, ca să se prăbușească cu o și mai mare iuteală de nori, care este foarte primejdioasă în munți. La primăvară pe la Ispas, se împlinesc 25 ani, de când un astfel de puhoi a distrus casele, a desrădăcinat pomii și de pe multe locuri a cărat solul fertil, umplându-le cu normane de pietri. Apele de iarnă nu pot lua, însă, aceste proporții și au cu totul altă proveniență.

Priviți din zbor, munții nu prezintă nici decât un bloc compact, ci o serie nesfârșită de brăzdături, cari formează văile. Spre o vale mai mare — o brăzdătură mai adâncă — grăbesc alte mai mici. Și tot așa în urma legei planului înclinat — pe care se rostogolește apa, — până la infinit. Aci se observă mai evident forța inențză a stropului de apă. Căci fiecare brăzdătură este opera migăloasă, dar asiduă, a picăturii de apă. Valea Lazurilor, jos în comună abia are lărgimea de un klm., strămtându-se tot mai mult cu cât ne apropiem de cercul muntelui. În multe locuri pe acolo abia are la bază lărgimea de câțiva metri. De ambele laturi, se înalță în formă de pereți muntele acoperit de păduri. Ba privind din susul vre-unei cotituri, ce se pierde în desimea frunzișului, ai iluzia, că te afli într'un cazan uriaș, liberă fiind calea numai spre cerul vinețiu.

Pe la asemenea „Strămturi” de se întâmplă să se prăbușească nește arbori în calea apei, pe timp de iarnă se începe tăuirea. Sloi de ghiată, lemne, zăpadă inmoaiată, se împiedecă aci și

în mod răzlet să nu se topească în gol, e neapărat de lipsă să punem temelie cât mai curând unei organizații solide a acestor nizuinți, e de lipsă să intrupăm aceeace, astăzi e încă numai suflet.

Organizația ni-e indispensabilă, pentru că în indeletnicirile ce le vom urma, să nu fim impecabili de nime și nici când.

În cele ce urmează mă voi sili să arăt, cum am putea ajunge, după părerea mea, la organizația, de care amintii mai sus.

De ne-am organiza în orice formă, fie în „club” separat, independent; ori de-am cuprinde organizația viitorului nostru sport în cadrele organizației societății „Petru Maior”, în ambele cazuri avem lipsă de aprobarea guvernului, mai precis: de cea a ministrului de culte.

Formarea unui club independent sportiv cred că n'ar merge așa ușor, — știută fiind indeobște dragostea, cu care e îmbrățișată orice mișcare culturală de a noastră, de cătră putericii zilei din acest stat — dar după părerea mea ar fi inoportună; pe lângă împărțirea tinerimei în două: — cei cu înclinați sportive s'ar interesa exclusiv de sport și n'ar mai da pe la societate; ear firile visătoare, aceia, cărorora plăcerea cea mai mare e să cetească ziulica întreagă ar rămâne și pe mai departe la aceeași distanță de sport, la care suntem și astăzi...

În consecință, eu cred, că ar fi necesar să alipim și organizația vieții sportive de cea a societății. Foloasele ar fi îndoite. Nizuințele spre îmbogățirea intelectului și a inimii cu focal sacru al gândirii și simțirii românești, și-ar da mână cu sforțările tinerimei noastre spre a jungerea la vânoșia ideală a corpului. Aceste nizuinți s'ar întregi reciproc, din complexul lor ar răsări tipul acela ideal al studentului român, pe care îl dorim cu toții.

Mă îndeamnă și motive juridice, să țin pe lângă propunerea de mai sus. Avem o societate literară, a cărei existență e garantată și recunoscută. Pe lângă ținta ce o are societatea noastră, începe foarte bine și nota sportivă. Dar atât scopurile intelectuale, cât și cele menite a întări fizicul sunt apte de a umple conținutul „scopului cultural” („Közmivelődés”). Și unele și altele au în vedere înainte de toate propășirea culturală.

În pasagiul 2), al adnexei pe lângă ordinațiunea ministerială cu n-rul 1508 ex. 1875 se spune că societăți de caracter „naționalist” se pot constitui numai ca societăți literare și culturale, („Nemzetiségi egyeslet csak mint irodalmi-és közmivelődési egyeslet alakulhat”). Nu mai începe îndoiială, că scopul ce-l urmăim cu spor-

impotmolindu-se — automatic — formează un zid puternic în josul văii. Pe măsură ce crește apa, se înalță și zidul între pereții de stâncă a părului. Se formează, astfel, un bazen uriaș de apă. Dela o vreme, zăgăzurile nu mai pot birui colosul ce i se înalță stăruitor la spate și cedază. Arborii uriași trosnesc frângându-se și potopul se deslănțuiește pe întreaga vale. În urma teritoriului înclinat, căderea apei fiind și de altcum considerabilă, se pornește acum torentul cu o iuteală vertiginoasă, urlând și duind înfundat prin văgăuni, mai liniștindu-se abia prin hotacul comunelor din jos. În cazul de față, revărsarea a ajuns în dreptul podului din comuna noastră pe la 12. 25'. Și a dăinuit scurgerea 20 minute. Valurile perdură treptat din vehemență, până pe la 12. 45', dispărură cu totul. Pe urmele deslănțurii furtunoase, aleargă șoptind tainic un șivoi bogat de apă viorie, zbe-guindu-se vesele printre mormanele de sloi.

Pentru o deplină înțelegere a fenomenului, țin să mai amintesc unele altele. Anul acesta zăpezile s'au statornicit și prin văi, abia începând din 11 Ianuarie. A nins și troienit aproape fără încetare, ziua și noaptea în 11, 12, 13 și 14 a luni curente. Prinsă și topită această precipitațiune în aparatul institutului meteorologic, ne dă un fel de fluid 20.7 mm. Măsurat cu metrul, aci în vale se află un strat de zăpadă gros de 27 cm., care sus la munte, se îngroașă de abinelea peste un metru. În 15. noaptea a fost un ger cumplit, care a strâns până în fund pă-

...e înainte de toate cultural, și numai în plan al doilea distractiv. Deci nici ca formațiune de caracter naționalist, n'am putea fi lipsiți de acordarea obicinuitei clauzule, fiind scopul cel mai mare per eminentum cultural.

Insă organizarea viitorului nostru sport o putem cuprinde în organizația societății „Petru Poni” și din motivul, că scopul sportului nu este esențial de cel al activității intelectuale, și dar aceste două scopuri atât de înrudite pot fi cuprinse sub o căciulă, pot fi organizate cu același statute. Reiese din acestea, că nu vom atinge în contradicție nici cu punctul 1 din paragraful 2), al susnumitei adnexe.

Firește, că pe lângă cuprinderea scopului sportiv, în cadrele organizației societății noastre avem nevoie de o modificare, respective întregire a statutelor societății. Această întregire se poate face, și trebuie să se facă în o adunare generală extraordinară a societății.

Statutele modificate, ca să schițez pe larg și procedura privitoare la câștigarea clauzulei de recunoaștere — în baza ordinației ministeriale de culte cu nr-ul 731 ex. 1887, trebuie înaintate prin forurile universitare la ministerul de culte, spre vidimare, după-ce vor fi prevăzute cu iscălitura prezidentului.

Dacă dela minister n'ar sosi nici un răspuns în decurs de 40 zile, societatea s'ar putea începe activitatea, dar numai în mod interimar. Numai după prevederea statutelor cu clauzula de aprobare se va putea conzidera activitatea constituită în mod legal.

Fie-mi permis a crede, că tot în acest chip s'ar putea organiza activitatea sportivă și în orașele noastre. Acolo vor putea să întrețină activitatea în cadrele de activităților la casele și reuniunile noastre de cântări. (Așa este organizată astăzi „Reuniunea de cântări și gimnastică” din Brașov).

Dacă mai târziu, viața sportivă, ar ajunge la noi în desvoltare atât de pronunțată, încât ar pretinde căminuri de sine stătătoare, în constituții interne mai prietenoase vom putea obține clauzulele și întăririle ministeriale și pentru cluburi de sine stătătoare. Până atunci însă orice organizare a forțelor tineresti, afară de cadrele societăților până acum existente, va contribui mai mult la declararea unor noi risipe de puteri.

Las' că și interese pur sociale mă îndeamnă să insist pe lângă acest unic fel de rezolvire a chestiunii sportive.

Budapesta.

Dimitrie Nistor
stud. în drepturi.

...răul. Dar pe cât este de năstrujnic tiranul, nu se dau nici apele învinse. Torenții nu prea suferă ghiata. Căci a doua zi foiesc izvoarele. Cu elementara forță, ce le goneste din adâncuri, ele sparg ochiuri largi în masa sloioasă, din care țîșnesc, apoi, bulbucând volburi de apă aburitoare. Și p'aci ti-e drumul peste suprafața lucie a gheții.

Faptul, că apa era tulbure, deși pământul înghețat încă își are esplicarea sa. Tulburarea se formează, nu glodul de sol, ci o cantitate mare de frunză de pe coastele pădurii, care s'a amăcinat de sloi și izbiturile valurilor. Fiindcă, nu poate fi vorba să fi fost cărată prin toarea zăpezii, cum de obicei se întâmplă primăvara. A fost, însă, urnită de ploile dela începutul iernii, înspre vale. Iar acum crescând apa peste tărmi obicinuite, a fost măturată de valuri de pe sub poalele pădurii. Ceiace ne dovedește, că de data asta, tăuirea a fost de tot mare.

Tr. Mager.

Atrocitățile aliaților balcanici. *)

Bulgarii.

Caracteristica Bulgarului. Bulgarul este prost dar șiret, viclean, de rea credință și ingrât. Bulgarul prin aparenta lui prostie, înșală pe omul inteligent, care este sincer și de bună credință. Puritatea și faptele rebente ale Bulgarilor, dovedesc cu prisosință realitatea acestor însușiri.

Acest popor fost timp de cinci secole sub robia și apăsarea Turcilor, după-ce s'a văzut liber, s'a dedat continuu la fapte de acelea, care degradează un popor creștin, cum zic Bulgarii că sunt, și-i asemuiesc cu sălbaticii din întunecimile Africii.

Îmi vine în minte calul din poveste, care lăsat liber de stăpânul său, și-a luat lumea în cap și a fugit până a dat de răpă și astfel s'a terminat cu viața lui.

Așa și Bulgarii, au văzut că Europa i-au lăsat de capul lor și nu le-a făcut nimic când au anexat Rumelia Orientală, unde majoritatea locuitorilor erau Turci și alte popoare, iar ei, Bulgarii, în minoritate, au început a crede că înflăcărata lor imaginațiune, că sunt oameni geniali și mari, iar generalii lor crezându-se mai presus chiar decât Napoleon. Și-au făurit planuri uriașe de contopire, par'că nu mai încăpeau în țara lor. Și toate acestea nu sunt altceva decât nenorocitul contact cu muscalii care îi îndeamnă continuu la neastâmpăr, de au ajuns la grandomanie că trebuie să ia Tarigradul..., să pue crucea pe sfânta Sofia și să încoroneze pe tarul lor de Impărat al răsăritului! Acest lucru, de cucerire a Tarigradului, chiar de se va întâmpla vre-odată, ca gând n'am, să nu creadă că va fi pentru ei, ci pentru muscali.

Așa odată proiectase asasinarea regelui român, pe care îl credeau că este o piedecă în planurile lor de mărire. Altă dată s'au dedat la asasinare, chiar la noi în țară, asupra compatrioților lor, care nu le împărtășau planurile; ba ceva și mai mult, au asasinat chiar și pe un patriot român macedonean, Stefan Mihăileanu, pe care de asemenea îl credeau o piedecă, căci le aflase și denunțase planurile. Și câte alte proiecte nu mai făcuseră și fac ei: Ca dărîmarea podului Cerna-Voda, la care gândesc neîncetat! Ca o nouă revoltă a țărănilor români, contra boierilor etc.; lăsând la o parte asasinările dela ei, asupra celor mai cu minte dintre bulgari, cu care asasinare și amenințări, au băgat teroarea chiar printre cei mai de seamă dintre oamenii țării lor.

Acum năzuiesc la Turcia de Europa și stăruiesc din răspuțeri a lua Adrianopolul pe cale diplomatică, căci prin arme este imposibil. În acest vilact, al Adrianopolului, populațiunea musulmană este de 800.000 (opt sute de mii) de Turci, iar Bulgarii numai câteva zeci de mii. Aci în Adrianopol au Turcii mormintele celor mai mari Sultani ai lor și le consideră ca locuri sfinte, o a doua Mecă pentru ei. Precum și noi considerăm ca locuri sfinte, mormintele marilor noștri Domnitori, ca cel dela Cozia din Oltenia, al lui Mircea cel Mare, ca cel dela Putna-Suceava din Bucovina, al lui Stefan cel Mare, ca cel dela Ruginoasa al lui Cuza, etc.

Și ca culme a ingrătitudinei către noi: unde au văzut lumina, unde s'au adăpostit în timpuri grele, ca și ingrății de Greci, unde și-au orga-

*) Reproducem din broșura lui N. S. din Dacia apărută zilele aceste și anunțată în numărul nostru de ieri, capitolul referitor la faptele Bulgarilor, — cele mai puțin cunoscute până astăzi.

nizat revoluții în timpul sclavagiului, ca și ingrății de Greci, unde și-au câștigat și își câștigă încă existența, ca și ingrății de Greci, sute și zeci de mii de Bulgari grădinari și zarzavagii, cari mai toți sunt spioni bulgărești și duc toamna în țara lor peste 30.000.000 (treizeci de milioane) lei în aur unde bragagii și rahagii bulgari, cari mișună prin cazarmele și prin forturile noastre, ascund printre ei ofițeri și soldați bulgari, trimiși ca spioni de guvernul lor, și dau regulat științe atașatului lor militar, despre orice mișcare în armata noastră, unde mulțime de negustori, lucrători, chioșcari de ziare, sunt bulgari și își câștigă existența aci și fac spionagiu, etc.

Și dacă ar fi să spunem totul despre apucăturile perverse și criminale ale acestui popor de criminali și asasini recunoscuți, ar trebui pagini întregi, ca să se poată desorice ingrătitudinea acestor șerpi veninoși, încălziiți la sânul nostru; care și noi am contribuit în mare parte: atât la scăparea rușilor de înfrângerea ce au suferit-o dela Turci la Plevna, de unde ne-au strigat Aman: „Veniți-ne în ajutor că Turcii ne-au prăpădit și cauza creștină este pierdută” etc. (parte din depeșa marelui duce Nicolae Nicolaevici, comandantul armatei rusești din Europa și fratele Tarului Alexandru II adresată la Poiana M. S. Domnitorului României Carol I); cât și la eliberarea acestor ingrăți de bulgari, de sub jugul apăsător al Turcilor. Și astfel, dela eșirea lor din ghioace, ca să zic așa, meru pomește de Dobrogea. De Dobrogea lui Mircea cel mare, rămasă în stăpânirea Turcilor dela Mircea și redată nouă de congresul dela Berlin numai pe jumătate de cum fusese în timpul lui Mircea și cum era atunci împreună cu Silistra și cealaltă întindre până la Varna, (pe timpul acela nu exista cadrulaterul) când noi eram învingători și salvatori ai Rușilor la Plevna. Iar Rușii drept recunoscintă că i-am scăpat dela un dezastru sigur, ne-au răpit pentru a doua oară și ce mai aveam din Basarabia.

Acum, acești șerpi veninoși încălziiți la sânul nostru și scăpați din sclăvia turcească, asează Dobrogea noastră, toată până în Dunăre pe hărțile lor oficiale, ale statului lor maior și distribuită prin cazarmele și scoli ca copii și soldații lor să învețe și să se deprindă a considera ca făcând parte din țara bulgărească.

(Consecințele acestor părți și geografii ce se predau prin scoale și cazarmele, se văd zilnic în fapte ca cele petrecute dăunăzi la Paris: unde niste Bulgari îngâmfati de efemera victorie a lor contra Turcilor, auzind pe niste studenți români că vorbeau românește într'o cafea li-s'a adresat — într'un mod obraznic, caracteristic la acest popor barbar mongolofătar, — făcându-i mămăligari și că o să le ia Dobrogea; acolo în locul public la Paris; crezând în prostia lor bulgărească, care e cunoscută și recunoscută de toată lumea, că le aduce vr'o defăimare! Nu știu dacă studenții noștri s'or fi îniosit a le răspunde ceva! Dar ar fi trebuit să-i întrebe? Ei nu mănâncă mămăligă? Ei mănâncă numai ceana goală, praz gol, și bragă goală? Nu li-s'au dat ordin la mobilizare, ca fiecare rezervist bulgar să aducă cu el două duble de mălai, din care se face mămăligă, ceapă și praz ca să aibă ce mânca, până când guvernul lor va face rost de bani, ca să aibă mai târziu ce le da să mănânce? Nu au fost căutați și li-s'au luat totii banii la vamă, rezervistilor bulgari zarzavagii, bragagii ce se duceau de aici dela noi, la mobilizare acolo la ei, cu care bani — milioanele din țara noastră — guvernul lor le-au dat apoi de mănăncare? Apoi mămăligă sau polenta ei nu știu că mănâncă și Italienii și Tirolezii și Flveticii și totii locuitorii din părțile muntoase? Ce îniosire poate fi pentru mănăcării demămligă? Se vede că acci

Log sprijinul on. public român.

Ca apropierea sărbătorilor, am onoare a recomanda onoratului public român

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4.
(vis-à-vis de Librăria diecezană).

Prăvălia mea de ghețe, pălării, albituri

precum și totfelul de obiecte pentru modă.

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 4.
(vis-à-vis de Librăria diecezană).

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă pentru bărbați.

(Bi 340-52)

Să sprijinim comerțul român

ceapofagi, prazofagi și bragalii de bulgari, care crezând că înzultă cu cuvântul mămăligar, pe studenții dela Paris; deși poate or fi fost și ei cumva studenți, dar se vede că nu știau, nu învățase, nu pricepuse așa ceva).

Cum zisei, pe astfel de hărți și geografii, învață copiii și soldații lor, că Dobrogea noastră și alte pământuri din Turcia, sunt pământuri bulgărești!!! Uitănd, de sigur că pământul lor strămoșesc nu se afla pe aici prin Europa și nici se pomeneste, sau s'a pomenit vre-odată, că Bulgarii rasă inferioară, proastă, mongolă-tătară a fost popor european; ci pământul lor strămoșesc e departe de tot, de unde au venit în horde barbare ca lăeții, de prin Mongolia sau alte locuri întunecate de prin fundul Astei.

Se știe din Istorie, cum acești mongoli-tătari de bulgari au venit în Europa, în haite și horde barbare, fără căpătâiu; cum au jefuit și părjolit totul în calea lor și s'au vârit în inima imperiului Roman de răsărit, pe care l'au prădat și slăbit timp îndelungat și despre care savantul geograf francez Elisée Reclus, a scris: „Acești josnici pustiitori ai imperiului Bizantin, al căror nume ușor modificat, este o rușine pentru umanitate” etc. și astfel au contribuit la dărâmarea acestui imperiu civilizată de au înlesnit Turcilor cucerirea lui. Fapte ce au avut de efect și distrugerea lor, a Bulgarilor, de către Turci; după care i-au ținut în sclăvie și apăsare grea timp de cinci secole, ca răsplată providențială pentru fapta lor ignorabilă; și poate că chiar azi ar fi fost tot în sclăvie, dacă noi n'am fi sărit în ajutorul Rușilor la Plevna.

Chiar după atâta amar de timp, trăind printre noi și alte popoare umanitare, din contactul cărora, ar fi putut să-și indulcească apucăturile sălbatice din trecut, ca acum să fi fost mai puțin feroci. Dar cu regret trebuie să constatăm că ei au rămas aceiași, adică: tot în stare de barbarie.

Probă. Răniții și bolnavii lor, cari luase parte, luptase și decisese victoria în războiul actual contra Turcilor, au fost părăsiți fără milă și fără nici o îngrijire, în câmp deschis, în ploaie și frig, fără a li se da mâncare sau chiar cel puțin apă de băut; ba li s'au pus și santinele, ca nu cumva să poată fugi de acolo, din câmp. Erau împușcați fără milă când vreunul, bolnav sau rănit mai puțin grav, se putea târi spre a cere puțină apă; barbarie ne mai pomenită, nu numai în secolul în care trăim, dar nici chiar în timpii cei mai de mult, de a-și lăsa chiar pe frații lor astfel, când erau stăpâni pe câmpul de bătăe.

Aceste fapte au avut de rezultat, că toți răniții nefiind pansați și îngrijiți la timp, ba chiar de loc, au murit până la unul din cauza infecțiunii și cangrenei, ce au provocat tetanusul. (A se citi corespondențele de pe câmpul de război prin ziare.)

Dacă chiar pe frații lor, cari contribuiseră la victorie, ca să nu le mai fie sarcină, li suprimau în astfel de mod barbar, lăsându-i să moară în chinuri de foame, frig și mai cu seamă de sete; ce să mai zicem de populațiunea creștină de altă naționalitate, decât a lor, ce întâlneau în cale și mai cu seamă de bieții Turci!

Și cu toate acestea, marile puteri, au găsit cu cale să creeze un stat bulgăresc și trei din ele să împartă Polonia; floarea lumii salve, care avea o nobletă aleasă, o civilizațiune, educațiune și alte calități la care Bulgarii nu cred să poată ajunge, nici chiar peste alte cinci secole de libertate.

Pe când Polonezii, Românii și alte popoare s'au luptat cu Turcii, timp îndelungat pentru salvarea creștinătății, atunci când ei, Turcii, se aflau în apogeul mării lor și voiau să coto-

pească toată Europa; Bulgarii n'au adus nici cel mai mic folos omenirii, nici chiar după creștinarea lor. Dar au hărțuit, jefuit și slăbit Imperiul Roman de răsărit, tot creștin, în așa mod, că n'a mai putut rezista Turcilor coto-pitori; înmormântând o lume civilizată, științe, arte, etc.; iar ca consecință și-au pregătit singuri sclavia care a durat cinci secole.

Iată faptele umora și altora! Pe cei buni și de folos omenirii și civilizațiunii, i-au împărțit în mai multe părți, iar pe cei puținii, distrugători și barbari, marile puteri au găsit cu cale, că trebuie să aibă o țară. Să le fie de bine.

Acum când Bulgarii au văzut pe Turci slăbiți, prin spionii ce au și pe la Turci ca și pe la noi, după atâtea dezordine provocate tot de ei și de aliații lor și cari țin de timp îndelungat, precum și după războiul de un an cu Italia, s'au năpustit cu toții ca fiarele sălbatice asupra Turcilor, prin surprindere și când marile puteri prevedeau pacea și statul quo mai mult ca totdeauna.

Aceste fapte se aseamănă mult cu fapta măgarului din fabulă, care a tras leului murind cu copitele în cap, de l'au făcut să exclame de durere: am suferit cu curaj loviturile mistrețului și taurului, dar după lovitură măgarului simt că mor de două ori.

Acestor Bulgari: bragalii, zarzavagii, lucrători, rahagii cu trarabele, chioșcari de gazete și alții ce vin mereu la noi, să nu li se mai permită, sub nici un cuvânt intrarea în țara noastră, din mai multe puncte de vedere:

1. Ca să scăpăm de spionagiul la care se dedau, mai cu seamă relativ la armată.

2. Cele treizeci milioane și mai bine de lei în aur, ce duc cu ei toamna în țara lor, să rămână aci la noi.

3. Ca zarzavaturile ce fac ei, să le facă țării noastre, cari sunt mult mai inteligenți și perspicaci ca brutele de Bulgari, căci nu poate fi profesiune degradatoare pentru Români, cum gândesc ei, numai pentru că le-au făcut Bulgarii.

4. Chiar Bulgarii mai de seamă, care ar veni pe aici și mai ales ministru, secretarii, atașatul militar și toți funcționarii dela legațiunea bulgărească dela noi, să fie de aproape supravegheați de poliția de siguranță, ca să vadă toate apucăturile lor. Cum este supravegheat Regele Nichita al Muntenegrului când se duce la Viena.

Cremă d'n lapte de crin 1 cor.
Sapun din " " " " "
Pudră din " " " " "
in culoare albă și roză
Parfumi fine franțuzești.
Dr. ÖRVENYI BELA, farmacist.
BUDAPEST X. Orczy ut 47.
 (E 761-10)

În atențiunea oelor ce cumpără bijuterii

Zirner Testvérek urmașul LISZT HUGÓ.
 Budapesta, strada Váczl nrul 2.

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele aflătoare în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Rog să fii atent la firmă! . . . Fond. în a. 1854.
 E 656

The Maschine Gas Ltd.

Cea mai confortă și mai frumoasă luminație pentru vile, stabilmente, farmacii, hoteluri ospătării, etc. 1 oră de 1000 flacăre de lumină 8—10 fleri.

Agenturi principale în Ungaria și Austria: —

O frumoasă alegere de notar.

Dezna, 7 Februarie.

Ni se scrie:

În ziua de 7 Februarie st. n. s'a ținut alegerea de notar în comuna Dezna (comit. Arad), în locul lui Németh Elek care pentru delictele sale a fost amovat din acest post.

Eram toți alegătorii din 7 sate curioși, fi-vom în stare să alegem după dorințele noastre o persoană destul de aptă și vrednică, în locul celui cu care ne-am năcăjit un deceniu întreg?

Se știe — înainte de alegere — că protopretorele nostru din B. Șebiş, Balyos József nu va face candidarea după placul și dorința poporului, ba chiar, înainte de alegere, zicea un „cortez” că d-nul prim-pretore nu va candida nici la un caz pe nou alesul poporului.

A sosit deci timpul ca să se pronunțe președintele, când — înșirând pe cei zece petiționanți, toți cu documente îndestulătoare spre a se putea candida, — spre mângâierea celor 84 alegători din cele 7 comune — au ajuns cu toții candidați.

La ce alegătorii se grăbesc cu deplină însuflețire și unanimitate a alege pe subnotarul din Prăzești Nicolau Ardelean, care a tresăltat de bucurie când i s'a comunicat rezultatul. La dorința alegătorilor el a intrat în sala de alegere, și cu lacrimi de bucurie abia a fost în stare a rosti câteva cuvinte de mulțumire atât dnului conducător președinte, cât și alegătorilor.

Subscrisul ca raportor la acest act sărbătoreț grăbesc a vă aduce cu bucurie la cunoștință acest rezultat.

După luarea la protocol și după subscrierea celor 4 bărbați de încredere, i-am dat mulțumita cuvenită dlui prim-pretore pentru conducerea înțeleaptă.

Observ că la actul de alegere s'a prezentat și Prea On. domn Ioan Giorgia protopresbiterul B. Ineului.

Spre completare mai adaug că meritul alegerii acesteia i compete vrednicului preot al nostru din comuna Monasa, părintelui Octavian Tămășdan, care a întreprins pași energici și după o oboseală de un an și jumătate i-a reușit să scoată din post pe fostul notar Németh care a apăsă fără excepțiune pe toți Românii având numai una familie pentru care se jertfia.

După alegere l'am felicitat pe nou alesul notar, căruia și pe această cale i dorim deplin succes și fericire, îi dorim să devină bărbatul cel mai vrednic spre lauda și înflorirea poporului din aceste părți.

Zacharie Milian,
 presb. gr. or. rom. în Dezna.

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic în BUDAPESTA, IV., Harisbazar 2. sz. Plănesc și execută totfelul de aranjamente și instalări de luminat. (E 368—

Marl înfrângerii turcești.

Arad, 8 Februarie.

Starea faptică a împrejurărilor din Balcani în sfârșit ne îndrituiește să spunem cecece până azi nu am putut: vijelia războiului balcanic încetează, iar printre norii storși, despo-vărați de greutatea lor se lărgește clipă de clipă petecul de cer senin în aureola razelor binefăcătoare ale soarelui; pacea își așează stăpânirea pe peninsula cutremurată de cătranul aprins, — în favorul națiunilor aliate și spre ruina imperiului ale cărui temelii putreziseră.

Momentul spre noua situație l'a pregătit învingerea glorioasă a Bulgarilor la Gallipoli, unde, cum glăsuiesc telegramele de azi, au rămas 10.000 de turci pe câmpul de luptă. Înfrângerea aceasta a Turcilor înseamnă totala demoralizare a armatei turcești, făcând imposibilă o reculegere, și mai înseamnă și marșul ce-l pregătesc Bulgarii spre porțile Constantinopolului, deci realizarea unui vis nutrit cu întreg sufletul veacuri de-arândul cu mai multă ori mai puțină mină de nebulie în capul lor.

Intrebarea imediată e: ce pas trebuie să facă guvernul turcesc? Răspuns: încetarea cât mai în grabă a oricărei rezistențe cu arma, deci: *pacea* cerută în condițiile ce le vor pune biruitorii, fie acele condiții blânde, lanțuri grele puse pe trupul poporului turcesc ce și-a surpat întreg terenul de sub picioare.

Enver-bey, abilul conducător al treburilor obștești din Turcia, crezutul abil conducător al Turciei, care întruchipa ultima energie, în care se puneau toate speranțele de paralizare a efectelor dezastuoase consecutiv, pactează azi în numele guvernului cu aliații, iar rezultatul nu mai poate însemna un *protest* cu arma pus în perspectivă, ci inevitabila *cerere de pace*.

Birușta Bulgarilor la Gallipoli.

Sofia, 8 eFbr. — Bulgarii au repurtat glorioasă învingere la Gallipoli. Lupta a fost dintre cele mai sângeroase posibile. Au căzut 10.000 de Turci de gloanțele pedestrii bulgărești avântate cu aceeași repezeală de marș ca și la Lüleburgas făcând imposibilă o rezistență din partea Turcilor, cari în fugă oarbă s'au retras împrăștiți căutând scăpare. Apoi călărimea bulgară a năpustit cu săbiile măcelărind îngrozitor.

Enver-bey încearcă o nouă reculegere.

Constantinopol, 8 Febr. — În zilele din urmă Enver-bey a fost în Constantinopol, din regimentele cele mai viteze a format un corp de armată nou în fruntea căruia a plecat pe câmpul de luptă.

Înfrângerii turcești.

Constantinopol, 8 Februarie. — Corespondentul lui Daily Chronicle anunță: Joi toată ziua au bubuit tunurile pe liniile Ceatalgei. Ministerul de război tănuiește pierderile Turcilor la Gallipoli, dar se știe că 5—6000 de morți turci zac pe terenul de luptă. Vizirul cel mare nu-și permite cu nici un membru din guvern să dea detalieri.

Ce face guvernul turcesc?

Sofia, 8 Februarie. — Turcia a început tratative directe de pace cu aliații și se speră cu siguranță că în decurs de două-trei zile războiul are să înceteze. Guvernul tinerilor turci e convins că nici o întorsătură favorabilă nu poate aștepta pe câmpul de luptă și se străduiește să încheie pace până ce Bulgarii nu pun încă în vedere pretensiuni noi.

Constantinopol, 8 Febr. — Mahmud Sefket pașa, marele vizir, călătorește mâine la Hadem-

köt și dupăcum se svonește, se va întâlni cu legații bulgari. Marele vizir va spune condițiile de pace.

Berlin. — Lokalanzeiger anunță: Războiul se va curma în decurs de două-trei zile. Dezastrarele culese la peninsula Gallipoli au conșternat guvernul turcesc, care se grăbește să încheie pace.

Bulgarii și Constantinopolul.

Viena, 7 Februarie. Cercurile diplomatice franceze susțin că în Sofia e generală opinia că Bulgarii, din considerații față de Rusia, nu vor tinde să ocupe Constantinopolul pe seama lor — ci probabil să-l lase pe seama Rusiei.

Panica otomanilor.

Constantinopol, 7 Februarie. — Ziarele turcești dau expresie înfrigurărilor și panicei de nedescris ce a cuprins sufletul otomanilor cari văd în un dezastru complet la Gallipoli o abdicare sigură asupra stăpânirii Dardanelor.

Scutari — se predă.

Cetinje, 8 Februarie. — Se anunță din Cetinje că infanteria sârbească și armata muntengrină au asaltat atât de puternic eri la orele 19 Scutari încât se crede că Scutari trebuie să se predea peste câteva zile. Azi a fost pregătit cel mai vehement atac.

Starea celorlalte câmpuri de luptă.

Viena, 8 Februarie. — La Carasu Turcii au pregătit un asalt puternic contra Bulgarilor voind să-i impresoare din mai multe părți, dar au fost respinși în forturi iarăș. Bombardarea Adrianopolului se continuă cu cele mai violente reschirări. În partea vestică a orașului Bulair s'a concentrat armata turcească în urma focurilor prinse de Bulgari în celelalte părți ale orașului. La Cavacluse trupele bulgare au fost luate în foc de flota turcească fără însă să fi obținut vre-un rezultat.

Turcii nemulțumiți de România.

Londra. — Daily News anunță următoarele: „Agenția telegrafică oficială s'a adresat lui Mahmud Sefket pașa întrebându-l dacă cele publicate de Daily News despre părerile lui asupra României sunt adevărate.

Marele vizir a confirmat în totul cele publicate, cumcă România nu și-a exprimat nici un moment nici măcar urma unei dorințe de a interveni în războiul acesta, împotriva Bulgariei.

Corespondentul adaugă că atitudinea aceasta a României a făcut o impresie dureroasă la Constantinopol. Se spune acolo că ea înseamnă o foarte gravă lovitură adusă nu numai Turciei, dar și triplei alianțe. O eventuală alianță între România și Bulgaria ar tăia în două legătura dintre Berlin și Constantinopol și al consolida poziția politică și militară a Bulgariei.

Un glas din public.

Cum își împlinesc preoții noștri datoria.

Primum următoarele:

În 30 Octomvrie st. v. anul trecut, arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu a publicat a 3-a circulară (intâia în 1908 20 Noemvrie, a doua în 1911 1 Noemvrie) către protopresbiteri, preoți și învățători, în care circulară arătând întunerecul în care se află credincioșii săi neștiutori de carte, invită tot clerul și corpul didactic ca să lucreze cu toții împreună pentru luminarea celor din întuneric. I. P. S. Sa își exprime dorința ca preoții și învățătorii să se grăbească a începe în timpul cel mai scurt așa numitele cursuri pentru analfabeți. În aceste cursuri să-și însușească scrisul și cetitul acei credincioși, cari în copilăria lor n'au avut fericirea de a cunoaște aceste două măestril folositoare.

Dela publicarea circularii până acum au trecut deja 2 luni și mai bine și în timpul acesta harnicii școlari vor fi ajuns cu scrisul și cetitul la litera z, cel puțin așa credem noi, cari suntem departe de popor. Lucrurile stau însă cu totul altfel după cum m'am convins în timpul vacanțelor de Crăciun. Trebuie să ne întrebăm întâi în câte parohii s'au în-

sghebat astfel de cursuri? În foarte puține, așa în cât numărul parohiilor cu cursuri dispăre pe lângă numărul parohiilor, unde nici pomeneală de cursuri. O stare tare tristă și de condamnat. Ce să fie cauza indolenței acesteia a preoților și învățătorilor, cari sunt incredințați cu conducerea turmei credincioase? Le lipsește voința și idealul național căci timp har Domnului au destul pentru a răsfoi foile ungu-rești cătând după știrile referitoare la ridicarea congruei și a salariilor învățătoresți. Elevi desigur însă se vor fi aflat destui, căci noi Românii dăm numărul cel mai mare de analfabeți dintre toate naționalitățile din Ungaria. Timp, elevi, școală încălzită, totul le-au stat la dispoziție, numai însuflețirea pentru un scop nobil, durere, le-a lipsit.

Așa stau lucrurile astăzi la noi pretutindeni, nu numai în cel mai negru Bihor, ci chiar și în parohiile din comitatul Sibiiului, cari sunt tare aproape de scaunul metropolitan.

Sărmane popor român când vei avea și tu oameni mai harnici, mai activi, pe cari cu adevărat să-i poți numi *conducători ai tăi*??

Ar fi de dorit, ca protopresbiterii să cerceteze în timpul cel mai scurt toate parohiile din tracturile lor, ca să se convingă, cari sunt cauzele cari nu i-au lăsat pe preoți și pe învățători a ținea cursuri. Protopresbiterii să refereze I. P. S. metropolitanului despre cele aflate și scaunul metropolitan să remunereze pe cei zeloși, iar pe cei „leneși” să-i pedepsească pentrucă n'au împlinit sfaturile arhieresti.

Budapesta, 8 Februarie 1918.

Cu stimă: D. N.

INFORMAȚIUNI

Arad, 8 Februarie 1918

D-nul Iorga despre episcopul Lugojului. În „Neamul Românesc” d-nul N. Iorga scriind despre consacrarea noului episcop gr. cat. român din Lugoj, spune, între altele următoarele:

Cuvântul de „Român” n'a fost pronunțat de loc, nici în cuvântarea Mitropolitului, nici în răspunsul episcopului. Intre oaspeții la masa serbătorească era și Șeghescu, „consilier aulic și profesor universitar”, plus (pe deasupra) spion și prigonitor al neamului său.

Părintele episcop Hossu, acum la Gherla, a voit însă să asigure pe reprezentantul ministrului unguresc de culte, că, dacă Românii sunt loiali (credincioși) față de Suveran (împărat), ei „țin cu îndârjire la biserica lor românească, la cultura lor specifică (deosebită) și la limba lor națională”. Și darea de seamă spune, că aceste cuvinte au fost aplaudate „frenetic”. Delegatul (ministrului) a bătut în altă parte.

Și mai clar a vorbit apoi episcopul Radu, care și-a arătat dorința de bună pace românească între cele două biserici ale neamului. Noului coleg îi recomandă a mijloci la Dumnezeu în folosul unui „popor obidit și sărac” și a vorbi împăratului de credința Românilor față de dânsul —, de sigur, că nici împăratul-rege să nu-și uite datoriile față de Români. Aceleași aplauze au subliniat și aceste declarații.

Și iarăși noul ierarh a vorbit numai ca prelat catolic.

S'a simțit prea tânăr încă pentru a se arăta ce este și ce vrea?

Viitorul va arăta. Căci frații noștri de dincolo au nevoie (lipsă) de Români episcopi, și nu de episcopi români. N. Iorga.

Balul din Arad. Ținem să lămurim publicul, că la balul din 19 Februarie costumul național al damelor nu e absolut de rigoare, — este totuș de dorit ca frumosul nostru port național să-și afirme și cu ocazia asta strălucirea.

Comitetul organizator mai anunță că toți cei cari n'au primit invitații speciale să se considere invitați și fără asta.

E bine apoi ca cei din provincie să-și închirieze din vreme camera pe la hoteluri, căci se prevede o enormă afluență de public.

Promovare. Azi a fost promovat în aula universității din Budapesta doctor în sf. teologie dl Ioan Roșiu. — Felicitările noastre.

De pe Murăș. E dureros faptul că ori de câte ori împrejurări vitrege vin asupra satelor noastre de atâteaori Jidani folosesc prilejul de a începe manopera de exploatare, de a se vâri cu deasila în casa creștinului. Venind blăstămate vremuri de sărăcie în urma potopului, numai ce vezi prin sate alergând cu sete pe acești „vindecători” ai ranelor cum pun la dispoziția oamenilor cucuruz — numai cu 3 coroane mierta (feldera). Situația nefericită a multora îi face să cumpere. Un caz caracteristic s'a petrecut în comuna Deda, unde antistia comunală a oprit vânzarea de cucuruz a Jidanilor și a procurat cucuruz bun și mai ieftin pe seama sătenilor, așa că hambarele percunatilor au rămas pline. Frunții satului sunt vrednici de toată lauda. Și trebuie să ne înveselească faptul că spiritul de întreprindere al Românilor din multe locuri începe să se afirme — deocamdată cu tăria, dar și acum culegem rezultate favorabile. Vedem bunăoară cum prăvăliile, cârciumele satelor încep să încană pe mâni românești, iar jidănașii să ia toiașul pribeziei. Incetul ne încetul se pustiesc cuiburile infecte și se clarifică tot cu mai multă putere munca și conștiința dreaptă a sătenilor noștri cari încep să stea pe picioarele lor.

Ca în toate ocolurile despărțimintelor Asociației așa și în desp. Rechin s'au anunțat prelegeri și conferințe pe seama sătenilor nenregreți de a se lucra cu tot mai multă energie și conștiință la marea operă a conștiinței naționale — da roade tot mai bogate și continuându-se în cercuri cât mai largi apronem vremuri de independență economică, culturală și politică pe seama satelor noastre. — *Luptătorul.*

„Clubul Român” din Viena invită respectuos la serata dansantă împreună cu concert și teatru, ce va aranja Vineri, 7 Martie n. în „Sala Cavalierilor” (I. Johannesgasse 4, Johanneshof.)

Din venitul curat se va înființa un fond pentru susținerea unui local potrivit, cu sală de lectură și bibliotecă pe seama meseriașilor români din Viena.

Preturile biletelor sunt: cor. 1.50 de persoană, cor. 3 de familie.

În vederea scopului cultural, suprasolviri și contribuiri benevole se primesc cu mulțumită la biroul Clubului (III/4 Hohlweggasse 7.)

Inceputul la ora 8 seara. Oaspeții în port național românesc sunt bucuroși văzuți. În pauză se va juca „Călușul” și „Bătuta”. — Comitetul.

Necrolog. La 5 Februarie 1913, în al 69-lea an al vieții a încetat din viață *Ioan Dosa*, paroh gr. cat. al Secalasienilor, după lungi și grele suferințe, provăzută cu Sf. Taine ale muribunzilor. În mormântarea defunctului se va ține la 8 Februarie 11 ore a. m. iar parastasul pentru odihna sufletului său se va celebra în biserica gr. cat. română din Secalasieni la 9 Februarie 9 ore a. m. — Odihnească în pace!

Scrisoarea împăratului Wilhelm către M. S. regele. A. S. regală principele Eitel-Frederic a remis Duminică M. S. regelui din partea M. S. împăratului Germaniei și rege al Prusiei, Steaua de mare comandor al ordinului de Hohenzollern. Această decorațiune e făcută cu prilejul jubileului de 25 de ani de domnie a împăratului-rege.

A. S. R. a înmănat M. S. regelui și următoarea scrisoare imperială:

Prea ilustre și puternice principe, iubite vere și frate.

Legăturile strânse și cordiale de familie ce unesc Casele Noastre, mă fac să dau din inimă o deosebită însemnătate sincerei părți ce iau la sfânta ceremonie ce se va săvârși Duminică viitoare.

Am însărcinat dar, în acest scop, pe fiul Meu A. S. R. principele Eitel-Frederic, de a înmăna Maiestății Voastre steaua de mare comandor a ordinului casei Mele de Hohenzollern.

Rog pe Majestatea Voastră a primi prin aceste însemne cu prilejul jubileului Meu de 25 ani de Domnie, ce se va sărbători în cursul anului acesta, ca o dovadă a celei mai înalte stime și sincere prietenii cu care sunt întotdeauna, Al Maiestății Voastre bun Văr și Frate, *Wilhelm.*

Această înaltă decorațiune, înființată la încoronarea Regelui Wilhelm I, în 1861, n'o posedă azi decât Suveranul român. La crearea ei, ea a fost conferită A. S. R. Principele Anton, augustul părinte al regelui Carol.

Distincțiunea aceasta înaltă și unică cu care Suveranul a fost cinstit de împăratul Germaniei se resfrânge și asupra României, și în actualele împrejurări externe ea capătă o subliniere deosebită și constituie o dovadă mai mult a respectului și simpatiei de care e înconjurat Suveranul nostru și cu care e privită țara românească.

Arestarea lui Magnificentiul la Sibiu. Poliția din Sibiu a arestat pe un anume Teodor Niculescu, supranumit Magnificentiul, inginer originar din București, în momentul când acesta voia să plece în țară în societatea a două fete frumoase.

Ancheta a stabilit că arestatul promisese fiicăreia din fete o leafă lunară de câte 200 coroane, dacă îl vor însoți la București.

La interogator arestatul a spus că va concura la concursul de desen pentru noile bancnote românești și ca atare are nevoie de model. Aceasta este cauza că a angajat aceste două fete. Poliția însă s'a grăbit să stabilească că are a face cu un pericolos negustor de carne vie.

Bagajul arestatului fiind minutios perchitionat poliția a găsit pasaportul acuzatului, două scrisori ale marelui reginei României, în care-i multumeste pentru frumoasele desene, o scrisoare a președintelui tribunalului din Caracal, o scrisoare a unui maior din București, mai multe plăcuri adresate redacției ziarului „New-York Herald”, miliardarilor Rockefeller, Astor, Carnegie, Wanderbildt s. a. în fine și câteva sute de lei.

Judecătorul de instrucție în vedere că acuzatul a fost arestat în momentul când voia să fugă, l'a declarat în stare de arest preventiv.

Arestatul când a venit la Sibiu a luat locuință în Strada Sperrer nr. 7. și imediat după sosire a publicat un anunț că caută bucătăreasă, față în casă cusătoreasă și fete ce se ocupă cu broderia și că să nu se prezinte decât fete tinere și frumoase.

Sufragele în Turcia. Doamnele mohamedane își dau giuvaerele pentru a înlesni tezaurul statului și se înscriu ca infirmiere pentru spitalele în cari vor fi căutați răniții de pe câmpul de războiu.

Aceasta, împreună cu eliberarea arestaților politici și cu apariția ziarelor suspendate în timpul mișcării revoluționare, e vestea cea mai senzatională pe care o aduc telegramele din Constantinopol.

Faptul, nu e fără precedent în Europa. Au mai fost momente când femeile și-au dăruit cerceii ca să ușureze sarcina statului — au fost, la noi, spre pildă, femeile Basarabilor, și aiurea, altele.

Dar doamnele acestea nu erau musulmane, nu erau sclave, ci tovarăse, la bine ca și la rău, ale bărbaților eroi, suverane, ele în casă, cum suverani erau ei afară.

Dar cadăna, desbrăcându-se de podoabele cari constituiesc, împreună cu baclavalele, afonul vieții moarte pe care o târăște în serai, este un eveniment fără pildă în istoria plină de glorie, de cruzime și de luxurie, a poporului care înghenunchiase cândva mai întreaga creștinătate.

Și, turcoaiice, femei plâpânde să-și impuie calvarul de a se face infirmiere ca să aline durerile vitejilor cari se războiesc pentru imperiul constituțional — e mai mult decât un eveniment senzational: este o revelațiune.

Poporul, care, minat cum par musulmanii, are încă rezerve de acestea, rezerve, pe cari nu i le bănuia nimeni, dă semne că cu toate aparențele de contrariu, nu e aproape de moarte, cum se crede în genere — și că, dezastrul amar prin care a trecut, departe de a-l distruge, l'a

imbărbătat, din potrivă, și l-a pus la îndemână mijloace cari, fără gravitatea împrejurărilor, ar fi rămas, ca atâtea altele, să zacă fără de pret, în tainice ascunzișuri, unde de-a pururea ar fi rămas înmormântate.

Orice se va întâmpla în viitor însă, gestul rămâne mareț — și atitudinea guvernului de a pune în libertate pe adversarii politici cari ar fi spânzurați pe revoluționarii dacă nu le-ar fi reușit mișcarea, este, oricum un exemplu până la care Europa nu întotdeauna a putut să se ridice.

O croitoreasă decorată. Citițoarele noastre vor afla cu plăcere că celebra Paquin, patroana marelui atelier de confecțiuni din Paris, a fost decorată cu Legiunea de onoare, lucru rar pentru o femeie.

Vicepreședintă a camerei sindicale din profesia sa, dna Paquin nu este numai o mare Industriasă, dar o artistă în toată puterea cuvântului, căci a imprimat modei stilurile pe cari le vedem, a nu-ți epuiza niciodată inspirația, a face din ce în ce mai frumos, și — mai ales — a varia așa de mult o modă de alta, pentruca anul acesta nevastă-mea să nu poată purta ce a făcut anul trecut, este de sigur o artă care merită laude și — dupăcum se vede — mai cu seamă franți.

Cleptomanie ciudată. O bătrână de 67 ani, pensionară a asistenței publice din Paris, are mania să puie mâna pe găini, rațe, găste, curcani, în sfârșit pe ori ce păsări... de mâncare.

— Când văz păsări m'apucă alte alea! spunea dâna doctorului însărcinat de tribunal s'o examineze. Și cum din 1898 se repetau aceste furturi, se repetau și achităriile, în baza concluziilor medicale în sensul cleptomaniei.

Iată însă că, dată acum în judecată pentru a 21 oară, Louise Cadigan apare de astădată sub acuzarea de a fi furat... o îngustă și o cutie cu sardele!

Să se fi schimbat cleptomania? Să fie o variantă a acestei boale?

Tribunalul n'a înțeles chestia și, pentru luminarea ei, a numit o nouă comisie medicală.

De ce au fost învinși Turcii? Maresalul von der Goltz Pașa, organizatorul armatei turcești, a eșit de mult din rezerva pe care i-au impus-o ultimele înfrângeri ale Turciei. Sub povara răspunderii, Von der Goltz Pașa a început o campanie documentată prin presă pentru explicarea dezastrului armatei turcești. În ultimul număr din „Deutsche Rundschau”, a apărut un articol al marelui strateg și teoretician militar german, intitulat „De ce au fost învinși Turcii”. Cu toate, că articolele scrise în ultimul timp de maresalul Von der Goltz au caracterul unor ple doarii „pro domo” totuși din ele se poate vedea că dezastrul armatei turcești este consecința unui anumit regim sub care a fost ținută oastea padișahului.

Von der Goltz, arată în articolele sale, că înfrângerea suferită de Turci se datorește în bună parte și marilor puteri, pe ale căror asigurări, că nu va fi războiu, s'au bizuit până în ultimul moment Turcii. 120.000 de soldați din diviziunile de redifi cari se aflau sub drapel, și cari erau concentrați la Smyrna și lângă Dardanele, au fost liberați cu puțin timp înainte de izbucnirea războiului. Și aceasta numai pe baza asigurărilor primite din partea puterilor...!

Mahmud Șeket, plănuiase ca în caz de războiu, aceste trupe de redifi să fie aduse în peninsula Galipoli, și de aici în Tracia. Și va înțelege oricine ce importantă ar fi avut pentru Turcia trupele acestea cari erau și mai instruite și mai rezistente, decât acelea, cari au intrat apoi în focul războiului.

Aceste diviziuni de redifi, au fost încă trimise la vatră, căci guvernul era sigur, că războiul nu va izbucni. Europa îi dăduse doar asigurări formale...

Von der Goltz Pașa, mai arată în articolul său din „Deutsche Rundschau”, cât de mult au împedat puterile opera de modernizare și organizare a Turciei, la care au purces junii turci după revoluția dela 1908. În același timp el scoate în evidență greutățile, de care s'a lovit noul regim, în lăuntru țării, unde în loc să poată inaugura o administrație nouă și folositoare a fost silit să reprime tulburările și să readucă ordinea. Puterile nu numai că n'au dat nici un

sprijin la contră, au înălțat-o bîre, prii lis.

Von său și asu soldații tur pă înfrâng dat la sălb fii aliaților la retrager de o duioși dupăce nu și-ar fi put curs la for făcut acei soldații tur tine, unde dea cel ma

x Schin public, că p am mutat public va g felul de art femeii, plel

Cu stim ticlii de to și întreprin sorbitoare Andrassy n

x De v tra reumei infectant a întrebunță de farmaci (Honztd). Brad, Cuta Gyárrassos ta, Ballass

x Atras asupra anu

x Din es de 200% ies rum, rachiu Rachiu ala Pere imperi quino, Roze Amanas și 1 litru rachiu 1 litru spiri și mustața c pentru păr c de vânzare guerie la „I (Fe 424)

x Cafe mai dela Nr. 8.

x Nadler pentru turr mandâm i firmă, dup mai perfec dus biserice cialitate p cheltuiala liferate. Lă ce se refer (N 42)

— „ de vânz dela ga (Staatsba

Tel CEL In fleca

sprijin la opera aceasta a noului regim, din contră, au împedecat-o și în cele din urmă au înlăturat-o cu desăvârșire. Aceasta, cu deosebire, prin izbucnirea războiului din Tripolis.

Von der Goltz Pașa, inzistă în articolul său și asupra blândeței de care au dat dovadă soldații turci. Flămânzi și rupți de oboseală, după înfrângerile suferite, soldații turci nu s'au de dat la sălbătăcii, cum a fost cazul dintre soldații aliaților. Oficerii germani, cari au luat parte la retragerea trupelor turcești povestesc scene de o duioșie caracteristică. Veneau soldații turci după ce nu mâncaseră zile întregi în sate unde și-ar fi putut potoli foamea și setea dacă ar fi recurs la forță ca să se aprovizioneze. Ei nu au făcut aceasta. Se citează chiar cazuri, când soldații turci s'au culcat nemâncați în sate creștine, unde s'au refugiat și li-s'a refuzat să li-se dea cel mai mic ajutor.

x **Schimbare de local.** Aduc la cunoștința on. public, că prăvălia mea din bulev. Andrássy nr. 15 am mutat-o în același bulevard nr. 16, unde on. public va găsi un asortiment mult mai bogat de tot felul de articli. Mare asortiment de reticule pentru femei, pielării și alte cadouri de Crăciun.

Cu stimă: **Hegedüs Gyula**, prăvălie de peril, articli de toaletă, parfumuri, articli pentru barbieri și întreținere pentru împrumutare de mașini absorbitoare de praf. Telefon 506 Arad, bulevardul Andrássy nr. 15. He. 608

x De voiți un bun medicament de casă contra reumei, durerilor de dinți etc. și un bun desinfecant al pielii (după ras, contra mătreței) întrebuițați spiritul de vin „Optimus” preparat de farmacistul Mr. Lt. Virgil Albescu Gurahont (Hocztö). Depozite: Arad, farmacia Földes; Brad, Cutean; Timișoara, Lutye I. și Friker P. Gyárváros; Criștior, Matca; Deva, Balog; Boița, Ballass și Eisler etc. etc.

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului „Picklin” publicat azi.

x **Din esența mea se poate pregăti o economisire de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 fileri.** Rachiu alai, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, **Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Iamaica 32 fileri. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 fileri. 1 litru splrt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopsea „IDEAL” pentru păr care e nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloarea la Fekete Mihály, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)**

x **Cafea prăjită, tea rom, să cumpărați numai dela Preszter, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8. 628.**

x **Nadler és Dr. Schönfeld** fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII, Prater 9.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cel mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Cronica femenină

Soartea unei femei.

(Wiener Mode Nr. 5)

Congresul din Viena care s'a ținut în anul 1814 a atras în acel oraș afară de capetele încoronate ale Europei, și a diplomației și aristocrației înalte, și pe câte un oaspe care ca psiholog privia de aproape bălcu vanitățile omenești.

Un astfel de oaspe și privitor a fost contele Auguste de La Garbe, descendentul unei familii franceze emigrate. Rangul familiei lui distinse și cultura cu care era înzestrat precum și relațiile de cunoștințe și prietenia ce ținea cu persoanele de rang înalt și cu societatea aristocrației distinse din întreaga Europa, ușor i-au asigurat intrarea în cele mai înalte cercuri ale societății distinse, de unde apoi, ca un psiholog și cunoscător de oameni, cu bogatele sale experiențe a jocului de intrigi politice și vastele sale cunoștințe și cultura aleasă, i-au dat posibilitatea, să arunce privirea asupra lumii din secolul XVIII, care în acel congres se silia să domineze Europa și pe lângă așa să se și amuzeze și petreacă bine. Contele privitor, care asemenea se amuza de cele ce vedea, și-a făcut mai multe însemnări, pe cari mai târziu le-a scos în volum în forma de „Memoiren”.

Aceste „Memorii” ale contelui de La Garbe sunt adevărate mine prețioase cu o mulțime de descoperiri interesante. Ele cuprind în deosebi anecdote despre femeile cari jucau roluri în toată viața socială ba și politica de pe atunci, și o mulțime de întâmplări, a deveni hazlii până la ridicol, dar afară de cele ironice sunt și anumite date biografice interesante a unor femei cari pe timpurile acele adevărate înainte de aceasta cu 100 de ani, fie că prin frumusețea lor, sau prin o cultură și istețime mai aleasă s'au distins și au jucat rol însemnat în viața socială ba chiar și politică de pe atunci.

O astfel de biografie e și a frumoasei contese Sofia Potocka. Contele La Garbe în memoriile sale spune, că datele precise ce a scris despre frumoasa contesă Sofia Potocka le-ar avea tocmai dela dânsa—și după ce descrie starea materială și averea și puterea materială a contelui Felix Potocka, bărbatul frumoasei Sofia, el continuă astfel:

Madame Potocka s'a născut la Constantinopol. Ea e de origină greacă. Descendenta unei familii distinse care pe timpul revoluțiunii s'a refugiat aici, mântuindu-și numai viața și astfel dar nu e mirare, că mulți dintre cei de dați a trăi în belsug și comodități princiare s'au văzut deodată fără nici un ajutor material rămași așa zicând pe uliți, încât au fost nevoiți să se apuce de ceva meserie ca să poată trăi. Intre aceștia erau și părinții Sofiei. Într-o stradă mică, nu departe de palatul Svediei din Constantinopol trăia un meseriaș sărac în a cărui vine curgea sânge împărătesc. El avea mulți copii, între care însă ca o minune de frumoasă era o fetiță tânără, care stârnea admirația vecinilor și invidia prietenilor sale.

Cățiva ani după revoluțiune domnul de B. care era trimis de Poartă ca atașat mergând într-o zi la preambulă cu mai mulți ianiceri dela „Palatul de France” într-o uliță mai laterală zări între copiii ce se jucau lângă un monument, și pe o fetiță cam de 13—14 ani. Frapat de frumusețe, cum numai Grecia e fericită să aibe — zice contele de la Garde — domnul B. admira ochii plini de foc și statura maiestooasă precum și toată înfățișarea tinerei fetițe.

El se opri în loc, și făcu semn frumoasei copile să se apropie. Un atache militar era acolo pe acele vremuri ca un Dumnezeu. Fetița se apropie și zice sfioasă: Mă chiamă Sofia. Suntem greci săraci dar mama mea spune, că noi suntem de naștere din familia regală, și numai năcazul și sărăcia ne-a umilit atât de mult, că sârmanul tata s'a făcut meseriaș — e brutar”.

Domnul de B. orbit de splendoarea frumuseții a micuței Sofia, fermecat de privirea ei, dar mai cu seamă frapat de dulceața vocii și inteligenței acestei minuni, s'a interesat numai decât de numele și de locuința pă-

rinților, și ziua următoare, a pofit a palatul Svediei, și indeosebi, cu mama fetiței începu negocierile ca să-i vândă copila. Se înțelege, cuvântul prim al sârmanei mame a fost un „nu” hotărît și energic, dar pe urmă convingându-se că ceace i se propune se întâmplă și în interesul copilei, scăpându-o prin aceasta de mizerie și asigurându-i un rang ce-i compete, sfâșiate de durere vărsând lacrimi amare se învoi la târg — și aduse jertfa și vinde copila.

Ea primi 1500 piastri, pentru copilă, iar domnul de B. primind pe Sofia n'a trecut cu vederea nici o îngrijire părintească a Sofiei. Indată după primire el o trimise la Paris în o familie distinsă și se îngrijii de educația și instrucția bine îngrijită a fetiței ca un părinte bun și iubitor. Inzestrate de natură cu un spirit ager fenomenal, ea făcu progrese uimitoare și când domnul de B. chemat de curtea al cărei trimis era, îl chema acasă, el se abătău pe la Paris unde spre marea lui mirare află pe Sofia în toată frumusețea ei clasică.

El o luă cu sine, dar ea să nu expună comoara inimii sale, la o călătorie pe mare prea obositoare — el se decise a se întoarce în patria sa peste Silesia și Germania. După o lungă și interesantă călătorie, el ajunse la marginea Rusiei la cea dintâi cetate, a cărui guvernator era: contele Witt, un om tânăr, frumos și enorm de avut și cult. Aci se opri domnul de B. cu frumoasa lui tovarășă de călătorie, și fu cât se poate de bine primit, de cătră stăpânul casei, oferii numai decât toată ospitalitatea și invită numai decât, să rămână cât de mult la el — Excelența Sa dl de B. fu încântat de așa primire, dar se convinse nu peste mult, că frumusețea Sofiei e ceace îl îndemnă pe guvernator să-l rețină căci așa o ființă fenomenală nu putea rămânea neobservată și neadmirată de un bărbat în etate abea de 36 ani.

Da, contele de Witt, se grăbi numai decât să deținuiască frumoasei grece impresia și patima ce s'a deșteptat în suflet, iar deținuirei și declarațiunei de iubire nemărginită urmă numai decât ofertul de căsătorie, ceace isteța Sofia nu putea lăsa din mână nici decum.

Deci, într-o zi când Excelența sa dl de B. făcea o preambulă călare în jurul cetății, guvernorul dete poruncă să se tragă podul cetății sale și să se închidă cetatea ca în vreme de război, iar până atunci el se cunună cu Sofia în capela cetății, iar după aceasta, ca să scutească pe frumoasa fătarnică de reproșurile la tot cazul bine meritate a binefăcătorului ei, el trimise Excelenței suma de 1500 piastri, prețul cu care a cumpărat-o pe Sofia și lângă aceasta încă o sumă considerabilă ca despăgubire, și-i lăsa vorbă, că deoarece e deja cununat cu Sofia după toată regula nu dorește să-l mai vadă, și-l poștește să împacheteze cât mai iute.

Sârmanul dl de B. ce era să facă? A plecat, jurând desigur, că nu se va mai face protector de așa ființe frumoase dar nerecunoscătoare, iar Sofia rămase deodată asigurată pentru totdeauna cu nume, rang și avere. După lunile de miere, care țineră mai mulți ani, și în care timp le-a venit și un ficeorăș, contele de Witt se hotărî să plece cu frumoasa lui greacă pe la curțile din Europa. Frumuseța rară a Sofiei, în care se întrunia toată acea picanterie și îndrăzneală fină a Orientului, făcu din călătoria ei o adevărată cale de triumf.

timpul acela făcu cunoștință principelui de Ligne, care istorisi și mai multe amănunte despre ea, mai apoi, la asediarea Ierusalimului, ea e admirată de principele Potemkin care în memoriile sale scrie cu cea mai mare însuflețire despre frumoasa greacă. Regi, principii, consuli, și cei mai mari oameni de stat, fără deosebire de vârstă, toți se închinău frumoasei contese de Witt și poezi și artiști și crai, toți îi puneau la picioare omagiul și dragostea lor. Pe timpul acela, contele Potocki, se reîntorcea în Silesia, de unde plecase în urma unor turburări. El se întâlni cu contesa de Witt în Hamburg, și fu pătruns de farmecul ființei sale în așa măsură, că se hotărî, să cumpere pe Sofia dela soțul său, sub ori ce preț.

„Eu nu mai pot trăi fără soția d-tale” zise Potocki într-o zi contelui de Witt. Și drept vorbind, ea îmi face impresia, că eu nu i-aș fi indiferent, aici este un con-

(E. 285)

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP STA, bulev. Erzsébet nr. 27

CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.

In fiecare zi de sărbătoare și Duminică dimineața prânzișor și muzică militară.

Zinic după amiază și concert de orhestră. Seara concert simfonic datde orhestra militară. Bere „Részvény”.

Prețuri moderate!

Proprietar:

Oláh Gyárfás Mihály

tract de despărțire, care numai subscrierea d-tale o așteaptă, pentru că soția d-tale la subscris deja — iar aici este altul, prin care eu îți dau pentru contesa 2.000.000 adică două milioane de florini în b. austr. Dela d-ta depinde acum să mă faci să-ți fiu pe viață dator”.

Contele desigur își va fi adus aminte de podul cu lanțuri dela cetatea lui, și resonând ca un diplomat iscăli contractul. În aceea zi contesa de Witt deveni dna Potocki, unind lângă grația și farmecele sale, și cea mai mare avere, care în Europa era unica în felul său și fără îndoială ea și care nu era alta.

Dar norocul, dacă e să nu menții toate aceste bunuri de noroc nu se opri aici. După liniștirea spiritelor în Silezia, Katharina II voia ca să asigure liniștea și mai mult, și de aceea puse în fruntea țării pe contele Potocki. Ce a urmat știm din istorie.

După aceasta Potocki, toată viața lui și energia o folosește numai spre fericirea soției lui, la care tot ce în lume și-a dorit și cumpăra. Tot ce arta a produs, toți poezii artiștii și toate frumusețile de pe atunci, le punea soțul iubitor la dispoziția soției pentru a-i arăta iubirea lui nemărginită și pentru a face viața plăcută acelei femei, pe care o îndumnezeea. Talentele mari a lumii întregi erau aduși cu nume enorme, ca să contribuie și ei cu arta lor, la fericirea cu care inaugura Potocki pe frumoasa Sofia. Ca să-i poată face plăcere ei face realitate din cele mai fantastice dorințe ale ei. Într-o zi ea-și dori o bijuterie din perle prețioase. Potocki, ceru dela capricioasa soție un an, pentru a-i putea câștiga perlele demne de ea. În acel timp el trimise pe la toate capitalele țărilor din Europa, și promise 1000 louisiori pentru fiecare bucată de perla cum era modelul.

100 de perle à 100 louisiori se adunară în decurs de un an, din care s'a pregătit bijuteria pe care soțul fericit singur, cu mâna lui l-a legat de gâtul frumos al celei mai frumoase femei de pe timpurile acele.

După moartea contelui Sofia erezi întreaga lui avere parte prin cadouri, parte ca tutorul copiilor ei din căsătoria a doua.

Ea trăi încunjurată de toate plăcerile. Petreceri, serbări și distracții. Palatul ei era un templu al ospitalității.

Ca încheiere, contele de La Garde scrie: Este ceva mai puternic decât arma; decât cuceririle, și decretul împărătesc — și aceea e puterea iubirii poezii și a farmecului care produce fericirea — și care mai totdeauna femeia le stăpânește”.

Dar și aceea e adevărat, că multe rele și multe nenorociri tot din pricina femeilor s'a ivit. Cele mai de multe ori, femei, cari așa zicând au fost ridicate din stare mai umilă, mai totdeauna acele sunt mai domnice de a domina situația și a o folosi spre împlinirea capriciilor sale. M. C.

ECONOMIE.

500,000 coroane proviziuni pierdute.

În anul 1912 au pierdut Românii peste jumătate de milion de coroane în proviziuni după mașini agricole pe care le-au cumpărat Românii în Capitală. La părere, când ceteste omul această veste nu-i vine să creadă. Durere însă e fapt trist. E trist și dureros, că acești bani au eșit din punga Românilor și au trecut în buzunarul străinilor ori mai bine zis în al jidanilor.

Iată cum stă lucrul:

Luând și la noi un avânt mai mare conducerea economiei raționale, azi Românii ca cei mai întârziți dau contingentul cel mai mare al cumpărătorilor de mașini agricole, căci celelalte popoare ca Nemții, Maghiarii și parte mare și Sârbii și le-au câștigat mai de mult.

După cum voi arăta mai în jos, Românii au cumpărat în anul 1912 mașini agricole numai în capitală de enorma sumă de 1.893.640 coroane.

Știm, că garnitură de treierat constă variat între 10 până 20 mii coroane. Știm și aceea, că fabricile de mașini agricole acordă la prețurile catalogelor lor câte un rabat de 20—25 și chiar 30%. Deci putem lua ca sigur calculul mediu de 25% scăzământ, pe care l-ar primi neguțarii și pe care îl primesc de regulă agenții cari duc la respectiva firmă pe cumpărători.

După cum voi arăta mai în jos, Românii au pusulitate am constatat, că Românii au cumpărat în anul 1912:

15 garnituri de treierat cu locomotivă, sau cum o numesc ei Selbstwanderer în preț total de	cor. 248.350
49 garnituri de treierat cu locomobil	„ 529.270
31 garnituri de treierat cu motor de benzină	„ 298.130
18 garnituri cu motor de oleu brut	„ 175.600
24 batoze (treierator) singure	„ 73.100
18 elevatoare de paie	„ 21.600
22 mașini de secerat	„ 27.500
48 mașini de sămănat	„ 16.400
134 mașini de treierat cu manej de cai	„ 93.750
161 mașini de treierat cu mâna	„ 25.250
168 mașini de vânturat	„ 20.160
2 căzane de vapor stabile pentru mori și firiz	„ 43.000
12 teacuri de struguri	„ 3.450
1376 pluguri, grape, pluguri de săpat	„ 65.880
18 motoare și mori cu benzină și oleu brut	„ 220.650
Diferite mașini mici, ca pompe tăietoare de nutreț, tavaliori etc.	„ 31.550
La olaltă cor.: 1.893.640	

După această sumă colosală s'au plătit de fapt ca proviziuni la diferiții agenți și comercianți suma de 316.450 coroane, din care s'au solvit agenților români 7250 cor. iar restul colosal de 309.200 la străini și în special la jidani suma de 279.863 coroane.

Dar luând ca bază cheia de sus, adică 25% rabat după prețul catalogului ar cădea după 1.893.630 coroane preț al cumpărării un rabat de

473.410 coroane.

Aceste date pozitive ne dovedesc destul de clar, că românul e bun muncitor și om sărguincios, dar n'are spirit de întreprindere, nu e comerciant. Această sumă colosală de jumătate de milion sunt bani lăpădați din punga românească în mod foarte ușuratec. Iar pentru străini acești bani sunt bani câștigați pe ușor.

Institutul nostru de credit și economii „Albina” din Sibiu a luat în anul 1910 cu un capital de 41.653.969 coroane, ca să poată arăta un câștig curat de 457.013 cor. pe când acești jidani au pescuit printre români cumpărători fără nici un capital și au câștigat 316.450 cor. într'un singur an. — Iată ce face istețimea și spiritul întreprinzător. Noi nu-l avem.

Și apoi ce e mai dureros de constatat. Dacă acești români cumpărători ar fi cumpărat cel puțin mașini bune, lucruri solide, ar mai fi ce ar fi, dar în cele mai multe cazuri au fost trași pe sfoară de agenți șarlatani, cari i-au dus pe la firme obscure, dela cari aveau proviziuni mari, așa că cancelaria avocatului român Dr. Liviu Lința din Budapesta e azi plină de procese cu mașini agricole.

Spre a putea ilustra în mod evident, cât de naiv e poporul nostru și cât de ușor e tras pe sfoară de șarlatani, aduc ca exemplu un caz concret.

Mai astăvară vine la firma unde mă aflu eu un jidan — neguțator din Sălăgiu și cere să-i spunem prețul unei batoze de treierat cu doba de 42%. — I-se spune că prețul catalogului e 4200 cor. din care sumă lui ca comerciant i-se dă 17½% rabat, deci prețul netto 3465 cor.

Se pare învoit. Scoate apoi din buzunar un contract cu o astfel de mașină încheiat cu Ion P... primarul satului — român — și un accept peste 4800 coroane și cere să primim actul, că conform estrasului din cartea funduară românul are 41 jug. de pământ libere de ori ce sarcină.

Lucrul era perfect. E treaba de gheșeft. Dar directorul firmei îl întreabă, că cu ce fel de locomobil voește românul să mîne batoza. Jidanul îi răspunde că cu un motor de 6 cai — vapor. I-s'a spus, că pentru un astfel de motor e batoza prea mare, românului îi trebuiește o batoză de 30 cai — vapor care costă brutto 1900 coroane. Jidanul însă replică infuriat:

„Ce vă pasă D-voastră, că ce face *olahul* cu batoza, să-și cumpere el motor mai mare, de mine mă interesează gheșeftul meu!” Jidanul a fost dat afară, căci o firmă solidă nu face astfel de afaceri!

Poftim apoi nu e ușor de tras fără nici o sforțare de pe român vre-o 1300—1500 cor.?

Acum pun întrebarea, de ce e lăsat poporul nostru pradă la astfel de lipitori și de ce nu pot institutele noastre cele mai mari să înființeze aici în capitală o expoziție permanentă de mașini agricole? Ce câștig colosal ar avea o astfel de întreprindere, vedem doară dela băncile străine, că ele fiecare are câte o secțiune de mașini agricole.

O astfel de întreprindere ar putea lua dela diferitele fabrici cele mai bune mașini, căci știu cumcă fiecare fabrică are câte o specialitate așa d. e.: Hafter și Schwartz are cele mai bune mașini de treierat, firma Umrat & Comp. cele mai bune locomobile și Selbstwandereri, Cormich cele mai bune mașini de secerat. Bacher și Melichar cele mai bune pluguri și mașini de sămănat. Prin urmare întreprinderea românească luând dela fabricile acestea tot ce are mai bun, românul poate cumpăra cu bani mai ieftini lucrul solid și trainic.

Și credeți: cât capital s'ar recere spre acest scop? Cu 100.000 coroane se poate înghesba și poate înflori.

Fie deci acesta un avis pentru cei ce îi privește.

Mircea din Ardeal.

CRONICA SOCIALĂ

Societatea de lectură „Ioan Popasu” a tinerei studioase dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș vă invită cu toată stima la ședința festivă ce o va aranja în memoria primului episcop român al diecesei noastre Ioan Popasu, Duminecă în 3(16) Februarie în sala hotelului „Pomul verde”. Venitul curat este destinat fondului Ioan Popasu pentru ajutorarea elevilor bolnavi.

Program: 1. I. Vorobghievici: Psalmi 149, executat de corul societății. 2. Ioan Popasu, disertație de I. Imbroane, cleric c. III. 3. Gheorghie Dima: Groza, baladă, solo de bariton, cântată de Nicolae Răduțiu ped. cl. IV. 4. Gh. Coșbuc: Moartea lui Fulger, poezie, declamată de dl Coriolan Buracu, preot în Mehadia. 5. Flechtenmacher — I. Vidu: Dorul înstrăinatului, executat de corul societății. 6. Doine, executate cu fluerul de Pavel Grecu cleric c. I. 7. Victor-Vlad-Delamarina: Singurul păcat poezie, declamată de Pavel Popa, cleric c. III. 8. I. Vidu: Ștefan Domn Cel mare mars, executat de corul societății. După program urmează dans.

Teatru și concert în Cacova. Reuniunea gr. or. de ceteră și cântări „Doina” din Cacova aranjează în favorul internatului din Caransebeș Sâmbătă la 2 (15) Februarie în hotel „Plugarul” concert împreună cu teatru. Programul: a) Concert: I. Motto. 2. I. Vorobghievici: „Prutul-Prutulule”, cor bărb. II. 3. I. Mureșan: „Imn...” cor mixt. 4. G. Dima: a) „Hora Severinului”, cor mixt b) „Hei Leliță”, cor mixt. 5. C. Porumbescu: „S'o vezi mamă”, cor mixt. b) Teatru: „Primarul sub pecet”, comedie în 3 acte. c) dans.

I cutie
cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și
plicuri cu cătușoară de hârtie satinată
o coroană
De vânzare la librăria și papetăria
PICHLER SÂNDOR
ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Bibliografie.

Au părut:

N. Zaharia: *Cugetători și literați străini*, o carte voluminoasă ce cuprinde minuțioase studii de critică asupra lui Taine, Maupassant, Balzac, Shakespeare, Turghenev, Gorki, Epicur Kant. Are această prefață:

Despre unii dintre scriitorii de cari ne ocupăm aici, nu s'au scris numai volume, dar chiar biblioteci. Așa încât nu este de mirat ca unora să li se pară cam pretențios titlul acestei cărți, al cărei număr de pagini este relativ destul de restrâns. Inșă despre un literat sau despre un cugetător, oricât de mare ar fi, se poate scrie în mai multe feluri. Unul dintre acestea este ca, din studiul operelor și vieții sale, să-i desprindem nota personală. În studii de acest fel principalul este sinteza, adică privirea de ansamblu asupra scriitorului; iar analiza, numai acolo unde este absolut trebuincioasă pentru explicarea unor afirmări.

Folosul lor practic este indiscutabil. Sunt puțini aceia cari au răbdarea și mai cu seamă timpul să-și consacre o mare porțiune a vieții, pentru studierea unuia ori doi scriitori sau cugetători mari. Prin urmare, pentru ceilalți asemenea studii sunt bine venite, căci îi scutesc de o muncă îndelungată și de sacrificarea unui timp prețios.

Mulți când se află în fața marelui număr de scrieri ale unui literat, se simt cu totul dezorientați, ne știind pe cari trebuie să le citească mai întâi.

Căci, după cum e firesc, nu sunt toate de aceeași valoare, ba unele sunt chiar mediocre. Prin critice de acest fel li se atrage atenția asupra celor mai valoroase, adică îi călăuzesc în marele noian de producțiuni literare; căci, după cum spuserăm, nu sunt toate la înălțimea reputației autorilor.

S'ar putea obiecta că aprecierea criticului nu poate servi de criteriu just în stabilirea valorii unei scrieri. Aceasta este adevărat, inșă numai în parte.

În cece mă privește personal, am făcut constatarea că în foarte multe cazuri vederile critice conștiințioase sunt esacte. Cu alte cuvinte, am văzut că scrieri pe cari aproape unanimitatea criticilor mari le-a găsit că sunt bune sau rele, așa sunt. Nu trebuie să se spună că este la mijloc un efect al sugestiei, întru cât este vorba de cineva care se simte în stare să vadă prin proprii ochi ai minții sale.

— București, deposit general la librăria Socec. Prețul 2 lei; ediție de lux 2.50.

*

„Ramuri” revistă literară ilustrată, nr. 2, 1913.

Revista craioveană cu începutul anului acestuia apare în excelente condiții atât ca execuție tehnică — în propriu-i stabiliment de arte grafice — având un format deosebit de plăcut și înfrumșetându-și paginile cu ilustrații variate, cât și ca bogăție de materie literară. Nrul acesta cuprinde articole de C. Disescu, N. Bănescu, N. Guran, D. Domescu, Em. Gârleanu; literatură de Em. Gârleanu, St. O. Iosif, Elena Farago, N. Dunărean; informații culturale și artistice. Apare bilunar, abonamentul anual în străintăate 18 lei.

*

Ioan Vazofi: Sub jugul turcesc, roman din viața Bulgarilor în ajunul eliberării lor. Traducerea de Mircea Argeșanu. „Sub jugul turcesc” e ultimul număr al bibliotecii „Lumina”, București, Librăria Nouă, Calea Victoriei 78.

*

„Revista infanteriei” publică în fiecare lună conferințele ținute la școala de război din București de o seamă de distinși profesori ca: N. Iorga, V. Pârvan, G. Vâlsan, Dr. Istrati, N. Dobrescu, Fr. Lebrun, S. Mehedintzi.

*

Primim din București excelenta revistă: „Convorbiri Științifice și Filozofice” Nr. 7, cu următorul interesant sumar:

Corpur omului: Celula, Dr. E. Pecaut; Suflète tari și suflète slabe, René Descartes; Cauza somnului, Emile Gautier; Ce este sufletul omului? E. Haeckel; Moartea Liberă, Fr. Nietzsche; Povestea unei picături de apă, Th. Moreaux; Laplace, V. Anestin; Viața plantelor, Dr. L. Caze; Lavoisier: Omul și opera, G. Vasiliad; Conceptul Energiei, W. Osvald; Savanți și filozofii iluștri, † * †; Ilustrații: Copernic, — Descartes, — Laplace, — Lavoisier, — Celule nervoase — Higroscop, — Hygrometru, — Picături de apă. — Prețul: pe un an (12 numere) 4 lei.

*

La „Librăria Tribuna” se află de vânzare următoarele cărți:

Alexandra Macedonski, Flori sacre, poezii cor. 1.75.

Leon Tolstoi, Povestiri populare 30 fileri. **Al. Duma-fiul** Un pachet de scrisori 307.

Nicu Dracinschi, Poezii cor. 2.50. **Memoriile dnei Steinheil** (bibl.) Flacăra nr. 14, 80 fil.

*

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.— **Acaftist, legat în os alb cu cruciuliță cor.** 10.— în piele brună, moale cor. 10.— **Micul Mărgăritar sufletesc legat cor.** 0.50.

Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni și cântări, legată cor. 1.—

Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor. 1.60.

Mărgăritarul sufletului, legată în piele cor. 3.20, legată în catifea cor. 5.60.

Mântulrea sufletului. Carte de rugăciuni cor. 0.80.

Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești legată cor. 1.—

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Murgu. Sasca. Incă 41.20 Cor. pe 1912. Blașiu Codrean. Șoimuș. Am primit 8 cor., ca abonament până la 31 Ianuarie a. c. care anunță în ziarul nostru.

A. Culina. București. Abonamentul D.-V. e achitat până-n 1 Martie st. n. a. c.

Iuliu Berceanu. Brăila. Abonamentul de 37 cor. 78 fil. l-am primit în 27 Decembrie 1912.

Victor Bojin. Seleuș. Pe anul trecut nu mai aveți nimic de plătit.

Pavel Colariu. Oravița. Am primit 7 cor. în abonament pe Quart. I. 1913. Respectivul a venit din America. Unde s'a stabilit, nu știm nici noi.

Sabin Stefea. Căcărău. Am primit 28 cor. în abonament până la 30 Iunie 1913.

A. Voichescu. Lugoj. Am primit 7 cor. ca abonament pe Quart. I. 1913 și 7.92 cor. pentru numerii vânduți din „Poporul Român”.

B. Almășan. Alba-Iulia. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I. 1913.

Emilia. Albaiulia. Cu regret Vă refuzăm rugărea, deoarece noi nu ne amestecăm în lucruri private și mai ales de așa natură cum e aceasta.

Vasile Vlaicu. Nagytetény. Am primit 7 cor. abonament pe Quartalul I. a. c.

Văd. Regina Dragomir. Gurasada. Consună. achitat cvartalul I. a. crt.

Iosif Roșu. Chernecia. Am primit 7 cor. pe 1912. Rugăm plata anticipativă.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Vă aduc spre știre că mi-am deschis **cancelaria advocațională** în Oradeamare str. Zöldfa No 9. (vis-à-vis de Arborele verde.)
Cu stimă:
Dr. Teodor Popa,
advocat.

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

Trad. de Senior

(191) Urinare

— Bietul Khlobcef scoase un oftat adânc și rămase pentru o clipă cu privirea toată, după care reluă.

„Sunt ceasuri când cred, cu drept cuvânt, că sunt un om condamnat fără apel; vreau să muncesc, și mă simt paralizat azi s'a fixat bine în mintea mea: începând de mâine, încep o nouă viață; de mâine la mine, pentru mine, dietă și post; așa! în seara acestei a doua zi, se întâmplă că am băut atât de mult și am mâncat atâta că ochii mi se închid și limba mi se împletește; și, dacă îmi revine atunci o vagă amintire a bătărei mele de ziua trecută, rămân nemișcat, cu ochii holbați ca pasărea de noapte, și privind la celălalt capăt al mesei... dar asta se întâmplă ori cui, cred.

— Da, zise Cicikof zâmbind: asta-i un lucru care se vede destul de des.

— Să o luăm, vă rog, p'aici; vom cerceta porțiunile de pământ pe cari le cultivă pentru ei țărani, îi zise Khlobuef; apoi revenind la obiect el adăugă: „Îmi pare rău că nu-i tocmai exact să zici că ne-am născut pentru prudență și rațiune. Cu greu m'ar face cineva să cred că unul din noi trei să fi fost, vreme de mai mulți ani, de o înțelepciune perfectă. Eu am văzut cu ochii mei că cutare trăește foarte onorabil și își face o bună rezervă, îngrămădește gologanii, formează capitaluri; ori mai curând diavolul îl așteaptă la bătrânețe și, apus acolo, el pierde totul deodată. În totdeauna e așa, civilizați ori necivilizați, e absolut egal. Toată lumea a cunoscut în părțile acestea pe un necioplit foarte pișicher care din nimic a știut să facă o sumă rotundă de o sută de mii de rugble; apoi, ia venit gândul nebunesc să facă băi de șampanie, și secătura s'a scaldat, pe legea mea, în șampanie. Este ceva, vă asigur, care ne limpezește nouă; ce e aceasta, nu v'ași putea-o spune... Așa, îmi pare că am cercetat totul; nu mai am nimic de arătat, dacă doară nu țineți să vedeți moară; dar nu, s'o lăsăm asta, o moară fără roată, o clădire atât de ruinată încât pereții abia își mai păstrează echilibrul...”

— La ce lucru bun să privești o cocioabă? zise Cicikof.

— Ei bine! Să ne înapoiem, domnilor.

Și căteși trei reluă drumul spre casă.

Tot ce văzură la întoarcere fu aceiaș privilegii de dezolațiune; pretutindeni murdăria și desordinea expunându-și uriciunea lor; totul era cu desăvârșire lăsat în părăsire. Lumina naturală a simplului bun simț se strânsese cu spiritul de ordine; o femeie în sdrențe soioase maltrata cu cea din urmă furie pe o biată fetiță, iar doi țărani priveau cu cea mai strictă privire martirizarea acestei beivane, care putea să ucidă ep copil.

Unul din acești țărani se scărpină în ceafă și căsca, celălalt căsca întinzându-se, porțile scărțiau din lipsă de țâțâni, acoperișurile din lipsă de legături, și toate aceste căscături și scărțaituri cuprindeau simțitor pe Platonaf, căruia nu-i trebuia atâta spre a urma exemplul. „Iată dar, gândia Cicicofi, o mostră din viitoarea mea proprietate în fapt de oameni... ce sdrențe! asta-i petec pe gaură și gară în petec!” În sfârșit pe una din colibele al cărui acoperiș se scufundase, țărani și fiii săi urcaseră cei doi stâlpi ai porții.

Cicicof făcu observația că tot ce văzuseră pe moșie era într'o stare prea puțin înveselitoare.

(Va urma.)

Fondat în a. 1845. Telefon 162—01.

DREHER IGNACZ és FIA

fabrică de mărfuri fine de oțel
BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Ofere totfelul de cuțite de buzunar, foarfeci, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 589—50)

Hotel „ORIENT”
Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
85 camere cu luminație electrică.

Prețurile camerelor
dela 3 cor. în sus.

Serviciu prompt și
: conștiințios. :

(E 685—52) Roagă binevoitor sprijin
PROPRIETARUL.

GHEORGHE CIOROGARIU

MAESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

(Ci 217—120)

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : prețuri moderate. : : :

În atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
ȘI
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

GHEORGHE SZÖCS
:: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::

So 94—40

BRAȘOV,
Strada Mihael Weiss nr. 10.
(Casa proprie).

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate —
Serviciu prompt —
Prețuri solide!

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de corsete din Brașov”

Execută și expediază orice articlii în branșa aceasta. —

Rog să cereți prețurent —
— Ilustrat. —

Go [262—60]

LAPIDES M. Telefon 88—47

fabrică de mobilă artistică și lucrări de măsurit, cu putere motorică, întreprindere modernă pentru mobilarea locuințelor. — Budapesta, VII., str. Rózsa, nr. 72. (Casă proprie).

E 681

Execută și ține în depozit —
în săli speciale — numai

mobile artistice și elegante.

Fond. în a. 1883.

Cea mai bună sursă de cumpărat

albituri pentru femei, articlii de in și tacâmuri pentru masă precum și

trusouri pentru mirese

— la —

KUNZ JÓZSEF és T-sa

Budapesta, V., în colțul străzilor Deák-Ferencz și Bécsi.

E 657—10

MÉRŐ JENŐ

fabrică de mobilă,

Budapest, VII, Rózsa-utca nr. 22.

== Telefon 99—96. ==

Locuințe de model aranjate complet.

E 670

PIKLIN

Nu mai există curent,

dacă continuele crepături ce se arată la ferestre și uși le astupi cu Piklin.

Nu mai există curent,

dacă închiderea ermetică a ferestrelor și ușilor la balcoane o asigurăm prin fâșii de gumă și umplutură de păsă

Facem economie la încălzire întrebându-ne ambele metode.

PIKLIN

la zidiri noi și la transformări este mai potrivit și mai ieftin de poate întrebuița înainte de vopsire și tapetare. Oferte și explicații gratis dă:

EMIL PICK

BUDAPESTA, VI., str. Podmaniczky, 63 Telefon 120—55.

BUDAPEST P. SIMONS

Hotel „Zur Stadt Paris“

Nou renovat!

Hotel de renume :-: 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 8 — în sus :-: Lumină electrică și serviciu (curățirea hamelor) :-: Spre intrabunătățire stă la dispoziție tel. fonul urban 27—56 inclusive baie în hotel :-: Cafenea elegantă :-: restaurant excelent în Parterre :-: berărie în „Bachusker” :-: prături solide :-: halta tramwaielor orășt nesti cari duc la toate gările și stațiunile vagoanelor.

E 759—25

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN

ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARCHITECT
ARAD, Str. Deák-Ferencz 20.

Cu onoare înnoștințez pe on. public, că
in bransa arhitectonică
execut tot felul de întreprinderi, transformări de zidiri vechi, repararea de biserică române și școli, precum și zidirea lor.
Cu planuri și bugete servesc cu prețuri cât se poate de moderate. Comande primesc atât în loc cât și în provincie. Rugând sprințul on. public român semnez

(Co 105—50)

Cu stimă
Teodor Cioban.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa

primă ca: **cuțite de bu-
zunar, bri-
ciuri de
ras, foar-
feci de o-
țel, instru-**

**mente chirurgice, tacâmuri, unelte de gră-
dină, bantage; legături la curarea mor-
burilor se efectuează prin oameni experți
Ciorapi de gumă, specialist pentru mâni
artistice, picioare și alte aparate ortopedice,
preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări**
se efectuează garanție de oameni experți.

In atențiunea specială a proprietarilor de vii!

Dacă stropești cu **FORHIN**Dacă prăfulești cu praf de **Aramă pucioasă**Dacă ucizi molii de vie cu **RAGOL**

FORHIN —ul foarte mult ameliorată mistură de
în urma numeroaselor scrisori de mulțumită
și recunoștință pretutindena se întrebunțeză
cu cea mai mare satisfacție.

FORHIN —ul nu are sediment, n ape se solvește ușor și
nimicește cu siguranță peronospora;
este un material gata, compus din piatră vânăta,
și este atât de lipicioasă, încât, fiind r u orică
de mare se poate face stropirea; întrebunțeză
acestui înseamnă o colosală economisire de
veruri și bani, materialul fiind gata complet!

FORHIN szőlőpermetezési anyaggyár
Budapest, VI., Váci-ut 93 V.
precum și dela reprezentantul Nagy Farkas Arad (Bo 836)

I - reclamă mai puțină grijă.
II - reclamă mai puțin lucru.
III - plata de lucru e mai mică!

Pomicultorii

lor stricicioase, Laurină pentru spărarea împotriva insectelor pe timp de vară, Lauril Carbollneum pentru spărarea împotriva insectelor pe timpul iernii, Lauril cevră de oltuit pentru nobilitarea uftoilor, Ichneumîn pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia pentru stropirea pepierelor de pomi, Topomor pentru stărpierea soarilor de câmp, Pampil pentru prinderea insectelor și a vespilor. Cereți și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model de întrebunțeză despre toate articolele,

să întrebunțeză în interesul lor propriu zămă de California, pentru spărarea împotriva insectelor de pomi cîet contra insectelor, brău cursă pentru insecte pentru prinderea tuturor insectelor, pentru nobilitarea uftoilor, Ichneumîn pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia pentru stropirea pepierelor de pomi, Topomor pentru stărpierea soarilor de câmp, Pampil pentru prinderea insectelor și a vespilor. Cereți și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model de întrebunțeză despre toate articolele,

In atenția pomiculturilor!

Ofer altol de pruni bosnieci ca „Balkanska Carlica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamel. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez

Sava T. Kojdic,

K 849 mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută totfelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

L1 72—60

Cu neslăbit servas.

Rubinstein Mór, expeditor,

Arad, str. Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon nr. 188.

Expediție de automobile de greutate. — Primește totfelul de expedieri, pachetări și vămuri. — Mutări, pe lângă răspundere, cu vagoane — trăsuri de 6, 7, 8 și 9 m. lungime — pentru mobile curate și tapetate după sistemul francez, din orice parte a țării, chiar și în străinătate. Depozitul apelor minerale a gospodăriei contelui Friderich Schönborn Bucheim. Depozit permanent de apă amară naturală, proaspătă, de „Szolyva”, „Panonia”, „Polena”, și „Elisaveta Lubi”. Tot aci se ală de vânzare renumita apă „Málnási borviz”, în sticle de câte 1 l., transportate acasă. Pentru sticlele refnapoiate se plătește 20 fil. Revanzătorilor li-se acordă rabat.

Totfelul de mobile bune, rămase neexpediate și dela mutări se vând cu prețuri foarte moderate.

Casa de fier pentru bani, în stare bună, uzate,
se vând cu prețuri favorabile.

Ru 754—5

Apaducte

Incălzire centrală cu apă și aburi,
ventilatoare, aranjamente pentru
ferbătoare cu aburi și spălător cu
— aburi, pompe, closete —

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte
al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6—10 sz.

(E 691—20)

Weidner Jakab

(W 482—)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și avizite pentru pantofari. Părți superioare la ghetete. Atelierul acestuia de reparare rapidă se execută ghetete pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghetete după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite 1 gheată uzată.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Ta 289-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensiuine și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finele anului 1912.	E.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

E 645

Cel mai mare magazin de lucruri de mână din Ungaria.

Oferă mult stimatelor doamne a cumpăra de aci lucrurile de mână de cari au trebuință, precum și toate necesariile pentru lucrurile de mână.

Draperii de pânză, til și etamin, acoperitoare de pat și de masă, fabricații proprii.

Mărfuri ieftine

țin în depozitele mele din Budapesta, Elisabethring numărul 18 și Vámház n-rul 6.

Tot aci se pot procura:

Milieuri Auger și fugar de masă	—	dela 2 cor. in sus.
Brodade gata	—	3 " " "
Perini desenate, cu spate,	—	1 " " "
" incepute cu spate	—	2 " " "
" brodate gata cu spate	—	3 " " "

Garnituri de culină, cu inscripții românești fără urcare de preț.

Toate mărfurile de lux rămase dela târgul de Crăciun le vând cu prețuri fabuloase de ieftine.

Cu stimă: Horváth Ákos

Budapest, Erzsébet-körut 18. — Vámház-körut 6.

„BIHOREANA” institut de credit și economii soc. pe acții, Oradea-mare.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „BIHOREANA”, societate pe acți în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute se invită la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ține în Oradea-Mare la **6 Martie** 1913 st. n. la orele 10 înainte de amiază, în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal și alor 3 scrutători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea comptului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberarea asupra împărțirii profitului.
Se atrage atențiunea demnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1913.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii este a se întrebuița suma amintită în § 1 61. punctul 6.
7. Fixarea plății membrilor din direcțiune și comitetul de reviziune.
8. Alegerea unui membru în comitetul de reviziune în locul repositului Toma Păcață pe restimp de doi ani.
9. Alegerea alor 5 membri în comitetul de reviziune pe restimp de 3 ani.

§. 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune, se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 30 Ianuarie 1913 pentru depunerea respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre depunere, s'au designat în acest an, respective au fost rugate, institutele „Albina”, „Victoria” „Sylvania”, „Economul”, „Oraviciiana”, „Patria”, „Timișiana”, Drăganul și Capitlul gr.-cat. rom. din Oradea-mare.

Oradea-Mare, 30 Ian 1913.

DIRECȚIUNEA.

Debit		Contul Bilanț		Credit			
165	Casa în număr	158072	51	1	Capital social	1200000	—
190	Giro-Conto la Banca Austro-Ungară	4961	29		Din emisiunea III a încurs	359784	1559784
205	Casa de păstrare postală	4310	87	170	Fondul de rezervă*)	283000	—
162				39	Fondul special de rezervă*)	14505	—
169	Cambii de bancă	501764	23	184	Fondul pentru zidirea casei instit.	6000	—
156	Credite hipotecare	614556	—	197	Fondul de penziuni**)	74000	377505
195	Imprumuturi hipotecare pe amortizare	143147	21	191	Depuneri spre fructificare		2259057
203	Credite de cont curent	261162	04	189	Cambii reescomptate		2274978
178	Creite pe efecte	15361	—	141	Lombard		148500
176	Credite pe obligațiuni cu caventași	14807	—	102	Imprumuturi hipotecare cedate		113145
132	Efecte proprii	522085	—	160	Depozite de cassa		25908
133	Imobile, (Casele institutului)	212572	64	124, 139, 141,	Dividende neridicate		1818
154	Mobilier și reevizite	6259	04	173, 183, 199,	Saldul intereselor tranzitoare		66885
140, 180, 186,				179	Profit transpus din anul 1911	4216	77
192, 202,	Diverse conturi debitoare	7920	31		Profit net	151058	52
							155275
		6982856	24				6982856

*) Cu dotarea din anul acesta se va urca la 305.000.— cor.
**) Cu dotarea din anul acesta se va urca la 26.000.— cor.
***) Cu dotarea din anul acesta se va urca la 85.000.— cor.

Debit		Contul Profit și Perdere		Credit			
54	4% interese la fondul de rezervă	11519	76	6	Profit transpus din a. 1911	4216	77
204	Interese de reescompt	151617	39	166	Interese:		
145	Interese de lombard	3702	33	171	dela cambii de bancă	466800	51
103	„ după credite cedate	2609	07	168	„ credite hipotecare	58856	65
161	„ după depuneri	117360	29	198	„ pe efecte	1429	38
151	10% dare după interese de depuneri	11738	26	167	„ personale	1744	68
182	Salare (pentru funcționari, membri în direcțiune și com. de reviziune)	55384	22	191	„ pe cont curent	16312	84
187	Spese curente (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon. etc.)	24583	08	196	„ pe amortizare	9256	46
148	Chirie	3600	—	35	după cap. elocate în decursul anului		
152	Contribuție	35661	36	2	la alte institute (70% scut. dedare)	2716	82
193	Marce de prezență	4100	—	181	Venitul imobilelor (darea plătită)		11079
48	Descrieri	9404	54	174	Interese după efecte proprii (sc. de dare)		14142
	Profit transpus din anul 1911	4216	77				557117
	Profit net	151058	52				11079
		586555	59				14142

Oradea-Mare, la 31. Decembrie 1912

Dr. Coriolan Pap m. p.
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.
procurist-primcontabil

DIRECȚIUNEA:

Nicolau Zigre m. p.
președinte.

Samuil Ciceronescu m. p.
vice-președinte.

Andrei Horváth m. p.

Romul Marchis m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Aloiziu Nyisztor m. p.

Petru Pántya m. p.

Mihail Pavel m. p.

Dr. Nicolau Popovici m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și la-m aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-Mare, la 31 Ianuarie 1913.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Ioan Butean m. p.
președinte.

Petru Popescu m. p.
vice-președinte.

Sava Raicu m. p.

Dr. Valeriu Hetco m. p.

„DUNĂREANA”

INSTITUT DE ECONOMII ȘI CREDIT SOCIETATE PE ACȚIUNI, TIMIȘ CUBIN (KEVEVĂRA).

CONVOCARE.

P. T. acționari dela »DUNĂREANA« institut de economii și credit societate pe acții se invită prin aceasta la a

XIII-a adunare generală,

care se va ținea în 2 Martie 1913 la 3 ore p. m. în localul institutului din Timiș-Cubin (Kevevára)*.

ORDINEA ZILEI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, stabilirea bilanțului și absolutoriul.
3. Alege ea alor doi membri în direcțiune cu un mandat de 5 ani și alegerea comitetului de supraveghiere pe un perîod de 3 ani.

Timiș-Cubin, (Kevevára), în 21 Ianuarie 1913

Direcțiunea.

* Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, în persoană sau prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiunile cu cuponii și eventualele documente de plenipotențe cel mult până 1 Martie a. c. la orele 9 a. m. la cassa institutului nostru.

Dacă numărul acționarilor și al acțiunilor depuse nu vor fi de-ajuns pentru deciziuni valide, adunarea generală se va ținea în 10 Martie 1913 la locul și ora indicată, conform §-lui 26 din statute.

Active

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1912

Passive

Cassa — — — — —		3796 16	Capital social — — — — —		80000 —
Bon la Cassa de păstr. postală — —		389 54	Depuneri spre fructificare — — —		131339 31
Cambii:			Cambii în reescompt — — — — —		160692 —
de bancă — — — — —	90042 —		C editori — — — — —		23521 56
cu acop. hipotecară — — — — —	182160 —	272202 —	Imprumuturi hip. cedate — — — — —		48380 —
Imprumuturi hipotecare — — — — —		884 82	Interese transitoare — — — — —		4488 40
Cont-Curent — — — — —		27 83			
Diverși debitori — — — — —		43719 60			
Acțiuni dela bănci — — — — —		6240 —			
Realități — — — — —		19550 78			
Mobilier — — — — —	900 —				
cupă 10% amortizare — — — — —	90 —	810 —			
Spese de protest — — — — —		84 89			
Poziții transitoare:					
interese de reescompt — — — — —	1882 30				
interese de împr. hip. cedate — — —	987 06				
interese restante — — — — —	464 74	7510 10			
Perdere cu finea anului 1911 — — —	6708 39				
detras profitul anului 1912 — — —	1100 07	5608 32			
		448421 27			448421 27

Perdere

Contul Profit și Perdere

Profit

Interese de reescompt — — — — —	12531 27		Interese de escompt — — — — —	22985 58	
de depuneri — — — — —	8624 75		de împrumuturi hipotecare — — —	4695 28	
de împr. hip. cedate — — — — —	3211 49	24367 51	dela acțiuni — — — — —	255 60	
Dare:			de Cont-Curent — — — — —	116 17	28052 63
directă și comunală — — — — —	459 55		Venit dela realități — — — — —		1400 —
după interesele de depuneri — — —	862 47	1322 02	Proviziuni — — — — —		6007 58
Spese:			Perdere transpusă din anul 1911 —	6708 39	
de birou — — — — —	3303 58		detras profitul anului 1912 — — —	1100 07	5608 32
salare funcționarilor — — — — —	4606 04				
relut de cuartir — — — — —	200 —				
marce de prezență — — — — —	278 —				
porto postal — — — — —	192 99	8580 61			
Amortizări — — — — —		90 —			
Perdere transpusă — — — — —		6708 39			
		41068 53			41068 53

Bunda Vasilie m. p., director-executiv.

Timiș-Cubin, la 31 Decembrie 1912.

Ilie Bêrla m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

Petre Stoica m. p., prez.

Lazar Cacină m. p.

Petru Balan m. p.

Ilia Cocora m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat îndeplină ordine și exacte.

Timiș-Cubin, la 2 Februarie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Eugeniu Ghelner m. p., presedinte.

Traian I. Marcu m. p.

Iovan Balan m. p.

Const. Costiciu m. p.

Onorată adunare generală! Examinând registrele, bilanțul și contul profit și perderi pe anul 1912, — le-am aflat în ordine

Cu privire la propunerea direcțiunii pentru întrebarea profitului realizat în anul 1912, suntem de acord, că acela să se folosească pentru amortizarea perderii din anul trecut. Aderăm la toate celelalte propuneri și rugăm, să dați absolutoriul atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere pentru anul de gest. 1912.

Timiș-Cubin, la 2 Februarie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE A INSTITUTULUI DE ECONOMII ȘI CREDIT »DUNĂREANA«.

Dr. Eugeniu Ghelner m. p., prez.

Traian I. Marcu m. p.

Iovan Balan m. p.

Const. Costiciu m. p.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII IN TIMIȘOARA.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „TIMIȘIANA” societate pe acții în Timișoara se convoacă și sunt rugați a participa la a

XXVIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în 19 Februarie a. e. st. n. la orele 9 a. m. în localitățile institutului.

OBIECTELE ADUNĂRII:

1. Raportul direcțiunii și a comitetului de reviziune și stabi-lirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1912.
4. Modificarea § 23 din statute.
5. Alegerea a 2 membri în direcțiune.

6. Alegerea a 5 membri în comitetul de reviziune pe un period de 3 ani.
7. Fixarea marcelor de prezență.
8. Eventuale propuneri ivinde în sensul § 22 lit. h) din statutele institutului.

TIMIȘOARA, 31 Ianuarie 1913.

Anton Mocsonyi de Foen,
președintele institutului.

DISPOZIȚIUNI STATUTARE: Tot decisiv în adunarea gen. au numai aceia acționari cari înainte de deschiderea ședinței depun la cassa institutului acțiunile lor transmise cu cel puțin 6 luni mai înainte pe numele lor (§ 12).

Plenipotențiatul altui acționar trebuie să fie însuși acționar al institutului. Pe minoreni îi reprezintă tutorii; pe femei bărbații lor; pe societăți, corporațiuni și institute le reprezintă plenipotențiatii lor, cari pot fi și neacționari (§ 13.)

Spre a înlesni participarea la adunarea generală și d-lor acționari din depărtare, am rugat pe on. direcțiuni dela „Albina” (Sibiu), „Bihoreana” (Oradea-Mare), „Victoria” (Arad), „Oraviceana” (Oravița), „Luceafărul” (Vârșet), „Bănatul” (Lugoj), și „Albina” filiala Lugoj, „Sebeșana” (Caransebeș) să primească acțiunile de ale institutului nostru până la 16 Februarie a. e. ora 12 din zi; acțiunile pentru participare la adunarea generală se pot depune și la casele filialelor noastre din Buziaș, Recaș, Ciacova, Deta și Vinga, precum și la cassa Expoziturii din Toracul-mic.

Active.

Contul Bilanț

Passive.

Cassa — — — — —	225071	49		Capital societar — — — — —			2000000
Bon în Giro-Conto și la alte bănci — —	36328	19	261399	Fond general de rezervă *	500000	—	
Cambii — — — — —	3173266	56		Fond special de rezervă *	2000	—	
cu acoperire hipotecară — — — —	2901836	06	7075102	Fond de penziune — — — — —	90057	03	592057
Imprumut hipotecar — — — — —			3702458	Depozite spre fructificare — — — —	4269136	26	
Conturi-curente cu acoperire — — — —			805015	Depozite spre fructificare în Cont-curent	261076	69	4530212
Imprumut pe amanet — — — — —			2610	Reescont — — — — —			1924998
Capital nevărsat — — — — —			335400	Credite contractuale — — — — —			672873
Efecte — — — — —			1212125	Imprumuturi hipotecare cedate — — —			2717988
Efectele fondului de penziune — — —			89670	Sarcina casa institutului — — — — —			350000
Realități:				Dividende neridicate — — — — —			642
Casa institutului „Centrala” — — —	482097	56		Interese transitoare — — — — —			132550
” ” Fil. Ciacova — — — — —	60000	—		Interese după cap. de acții em. IV. —			10694
” ” ” Vinga — — — — —	26480	—		Contribuție după dep. spre fructificare—			9710
” ” ” Recaș — — — — —	18000	—		Diverse conturi creditoare — — — — —			502413
” ” ” Deta — — — — —	15000	—		Profit transpus din anul 1911 — — —	7877	80	
de vânzare — — — — —	200	—	601777	Profit net din anul 1912 — — — — —	212495	86	220373
Mobilier: — — — — —	8952	—					
după amortizare — — — — —	952	—	8000				
Interese anticipate la reescont și hip. ced.			58435				
Interese restante — — — — —			10691				
Diverse conturi debitoare — — — — —			1830				
			13664516				13664516

Spese

Contul Profit și Pierdere

Venite

Interese la depoz. spre fructificare — —	226563	30		Profit transpus din anul 1911 — — — —			7877
de reescont și de cred. contractuale	235223	93		Interese dela cambii — — — — —	372227	35	
la hipotecă cedate — — — — —	178749	72		” ” cu acop. hip. — — — — —	277810	97	
la dep. spre fruct. în Cont-curent	10265	22	650802	” ” imprumut hipotecar — — —	263974	86	
Contribuție după int. la dep. spre fruct.	23693	85		” ” pe amanet — — — — —	215	69	
erarială și comună — — — — —	32105	72	55799	” ” conturi curente cu acoperire	40667	54	954896
Salare — — — — —			77479	Venitul efectelor — — — — —	39314	43	
Chirie și spese de cancelarie — — — —			34995	realităților — — — — —	17216	21	
Amortizare din mobilier — — — — —			952	asigurărilor — — — — —	118	25	56648
Profit transpus din anul 1911 — — — —	7877	80		Proviziuni — — — — —			20979
net din anul 1912 — — — — —	212495	86	220373				
			1040402				1040402

Cărbășu m. p.
director executiv.

Timișoara, la 31 Decembrie 1912.

Miculescu m. p.
prim-contabil.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Adam m. p. Ionastu m. p. Dr. Cosma m. p. Pepa m. p. Gherdan m. p. Dr. Crăciunescu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și pierderilor și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Dr. Șincay m. p. D. Buibaș m. p. Breban m. p. Dr. Valer Mexin m. p. Vincențiu Petroviciu m. p.

IMPRIMĂRIE „CONCORDIA”, ARAD.